

Winsum beweegt!

SPORTNOTA
GEMEENTE WINSUM
2003-2015

Colofon

Datum: 7 mei 2003
Project: 21.0017
Opdrachtgever: Gemeente Winsum
Adviseur: drs. F.J. Rinsema, ing. J. Knol
Status: eindrapport

Copyright© Grontmij Advies & Techniek/Marktplan Adviesgroep, 2003

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding	
1.2 Definitie	
1.3 Communicatie	
1.4 Opdrachtformulering	

DEEL 1 TRENDS, ONTWIKKELINGEN EN HUIDIGE SITUATIE

2. Ontwikkelingen en trends: landelijk en lokaal	7
2.1 Demografische ontwikkelingen	
2.2 Verstedelijking en ruimtegebrek	
2.3 De ontwikkeling van de sportmarkt	
2.4 Accommodatieontwikkelingen	
2.5 Bezorgdheid om gezondheid	
2.6 De rol van de lokale overheid	

DEEL 2 TOEKOMSTVISIE EN BELEID

3. Missie, uitgangspunten en doelstellingen	18
3.1 Missie	
3.2 Uitgangspunten	
3.3 Algemene doelstellingen	
4. Uitwerking doelstellingen	21
4.1 Accommodatiebeleid	
4.2 Sportstimulering en sportontwikkeling	

DEEL 3 FINANCIËN EN PLANNING 2003-2006

1. INLEIDING

Dit is de sportnota van de gemeente Winsum. De inhoud daarvan bepaalt de richting van het sportbeleid voor de komende drie raadsperioden. De sportvisie geeft inzicht in de wijze waarop het gemeentebestuur de Winsumer sport in die periode impulsen wil geven om in te kunnen spelen op de vele ontwikkelingen en de in hoog tempo optredende veranderingen.

Mede in het kader van de dualisering heeft de Gemeenteraad van Winsum het College van Burgemeester en Wethouders verzocht een lange termijn visie te ontwikkelen voor het gemeentelijk sportbeleid. De overwegingen hiervoor zijn:

- a. sport heeft een toenemende maatschappelijke betekenis;
- b. de functie van sportstimulering en de sportvoorzieningen zal nu en in de toekomst belangrijk blijven voor de gemeente;
- c. de Raad wil meer inspelen op signalen uit de Winsumer samenleving en wil daarom burgers en maatschappelijke organisaties nadrukkelijker betrekken bij het ontwikkelen van sportbeleid;
- d. op langere termijn is het alleengebruik van sportvelden en andere sportaccommodaties niet meer houdbaar. Een efficiënter gebruik is noodzakelijk;
- e. de Raad wil een kader om financiële, inhoudelijke en organisatorische bijdragen van de gemeente te kunnen beoordelen.

Ook in deze sportnota willen we evenwicht bereiken tussen:

- fysieke omstandigheden: de voorzieningen en accommodaties;
- sociale infrastructuur: de sportverenigingen, overige sportaanbieders en aanverwante organisaties;
- financiële gevolgen: wat kosten de diverse eisen en wensen.

Deze drie pijlers zijn nodig om het sporten en bewegen in Winsum tot een aantrekkelijke activiteit te maken. Een activiteit die uitnodigt tot deelname en die voor iedereen toegankelijk is. Een activiteit die bijdraagt aan het vergroten van de leefbaarheid en levendigheid van onze gemeente. En een kwalitatief goed aanbod dat de vraag kan versterken.

Het sportbeleid is een ontwikkelmodel voor de komende twaalf jaar, gericht op de genoemde drie pijlers. Dat betekent dus niet alleen aandacht voor nieuwe, te verbeteren of in stand te houden sportaccommodaties, maar even zo goed aandacht voor de financiële en fysieke toegankelijkheid van de accommodaties en aandacht voor de mensen en organisaties die sport en bewegen mogelijk maken.

Dan is er sprake van een evenwichtig sportbeleid.

Deze conceptnota is in nauwe samenwerking met de gemeente, de sportwereld en andere betrokkenen tot stand gekomen. Regelmatig is gesproken met de projectgroep, er is een werkconferentie gehouden met de georganiseerde sport (op 12 december 2002) en er zijn diverse interviews gehouden. Een belangrijke bron van informatie was de enquête die de gemeente onder de Winsumse sportorganisaties heeft uitgevoerd. Alle informatie uit het voortraject is nu verwerkt. Deze conceptnota laat de huidige gang van zaken zien, geeft aan welke ontwikkelingen te verwachten zijn en geeft een voorzet voor het toekomstige beleid. Het is nu aan de politiek, dat wil zeggen burgemeester, wethouders en de raadscommissie om hierover een voorlopig standpunt in te nemen.

Vervolgens zal deze nota besproken worden met de sportorganisaties in een tweede werkconferentie, waarna de definitieve sportnota zal worden vastgesteld (behandeling in de raad in juni 2003).

1.1 Aanleiding

Wij zien veel aanleidingen om het huidige sportbeleid te actualiseren. Wij stellen daarbij de intrinsieke waarde van de sport voorop: sporten om het sporten. Sporten zien we in de eerste plaats als een inspirerende en vitaliserende activiteit, die leuk is om zelf te doen of om naar te kijken. Sport als doel. Maar daar blijft het niet bij, want we zien een groeiende maatschappelijke betekenis en rol van sport. Sport als middel.

Aanleiding 1

De toegenomen maatschappelijke betekenis van sport is een van de redenen om een actief en vernieuwend sportbeleid te gaan voeren. Sportbeoefening is allang niet meer een doel op zich, maar heeft ook een functie bij het realiseren van maatschappelijke doelen. Sport stimuleert bijvoorbeeld de maatschappelijke participatie. Grote aantallen mensen zijn actief in de sport, als actieve beoefenaar of als vrijwilliger. In totaal beoefenen ruim 7,5 miljoen Nederlanders regelmatig een bepaalde tak van sport, waarvan ongeveer 6 miljoen binnen het verband van een sportvereniging of sportschool. Sport brengt mensen ook bij elkaar en bevordert daarmee de sociale cohesie en de integratie van bepaalde bevolkingsgroepen. Bijvoorbeeld van allochtonen, ouderen en gehandicapten. Sport is een terrein waar interculturele ontmoetingen en interacties goed gedijen. Sport bevordert bovendien een gezonde leefstijl en speelt een belangrijke rol in het tegengaan van bewegingsarmoede. Met andere woorden: op lokaal niveau kan sport een maatschappelijke bijdrage leveren, door samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere beleidsterreinen, zoals het onderwijs, de gezondheidszorg en het welzijnswerk (integraal beleid).

Aanleiding 2

Om enig zicht te krijgen op de lokale ontwikkelingen voor de korte termijn heeft de gemeente Winsum daarom in 2002 een enquête uitgevoerd onder de ruim 40 sportverenigingen. De enquête geeft inzicht in de wensen en knelpunten van de verenigingen. Al in een eerder stadium heeft de Raad aangegeven meer in te willen spelen op wensen en knelpunten vanuit de samenwerking, zoals in het Sportcafé en de Startnotitie Sport van april 2001.

Aanleiding 3

Sportbeleid was lange tijd louter lokaal sportbeleid. Met het beschikbaar stellen van een structureel extra bedrag van 25 miljoen euro in 1999 in het kader van de Breedtesportimpuls heeft de Rijksoverheid kleur voor de sport bekend. Met de Breedtesportimpuls heeft de rijksoverheid gemeenten dan ook een belangrijke rol toegekend om de lokale sportinfrastructuur te versterken en sport in te zetten als middel. Ook de gemeente Winsum maakt inmiddels gebruik van de Breedtesportimpuls. De projecten in Winsum (sport in het basisonderwijs (reeds in uitvoering), sport en 55+ en sport in het voortgezet onderwijs) maken deel uit van het provinciale plan "Samen sterk voor de lokale sport".

Aanleiding 4

De veelheid aan sportaccommodaties en een groot aantal sportverenigingen is een groot goed in Winsum. Hierdoor krijgt iedere burger volop de gelegenheid om te sporten. Zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de voorzieningen moeten van een aanvaardbaar niveau zijn. We horen alom een roep om kwaliteitsverbetering: van de sporter zelf, van de sportvereniging, van de sportbonden en van de koepelorganisatie NOC*NSF.

"Samen sterk staan voor de kwaliteit van de sport in Nederland", zo luidt de missie van NOC*NSF. Om in Winsum "sterker te kunnen staan" zullen we ons onder meer moeten bezinnen op de kwaliteit van de accommodaties. Voldoen ze nog of moet het anders en beter?

De gemeente zoekt dan ook naar oplossingen om het voorzieningenaanbod te verbeteren. Het is bovendien niet langer vanzelfsprekend dat voor elke kern een autonoom voorzieningenbeleid wordt gevoerd. Al met al is dit een langlopend proces, waarbij de lokale sportverenigingen nauw betrokken zijn.

Een aantal voorzieningen en taken zijn al uitbesteed aan verenigingen. Het herverdelen van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden beschouwt de gemeente als een kans om de kwaliteit van de accommodaties te verbeteren, de verenigingen meer bij de uitvoering van het sportbeleid te betrekken en de eigen lasten te beperken. In alle gevallen betreft het een operatie met financiële, juridische en personele risico's. De gemeente moet dan ook op de hoogte zijn van de mogelijke risico's om weloverwogen beslissingen te kunnen nemen. De Raad wil zich beraden over haar toekomstige rol bij het instandhouden, beheren en exploiteren van haar sportvoorzieningen. Daarvoor is meer inzicht nodig in wat uitbesteding, verzelfstandiging of privatisering inhoudt en wat de consequenties zijn van deze vormen van herverdeling voor de gebruikers, de sporters en gemeente.

Aanleiding 5

De nieuwe sportvisie moet niet alleen aandacht schenken aan de georganiseerde sport ofwel verenigingssport. Zo wil de gemeente ook weten hoe om te gaan met de ongebonden en anders georganiseerde sport.¹ De gemeente wil een weloverwogen keuze maken in welke richting de sportsector in Winsum zich in de komende twaalf jaar moet ontwikkelen en welke rol de gemeente daarbij moet spelen. De gemeente Winsum wil een voorwaardenscheppend en integraal beleid voeren met als doel zoveel mogelijk burgers in de gemeente te laten deelnemen aan sport en bewegen.

Aanleiding 6

In een tijd van continue aandacht voor een verantwoord financieel beleid en daarmee gepaard gaande herijkingen is de zaak te onderbouwen en te verantwoorden welke middelen wij waarvoor wensen in te zetten. Daartoe behoren ook de middelen die wij voor de sportsector aanwenden.

1.2 Definitie

In deze sportnota werken we met het begrip breedtesport. Onder breedtesport verstaan we de verenigingssport en dan vooral die sporten die zich laten vertegenwoordigen door sportbonden die aangesloten zijn bij de landelijke sportkoepel NOC*NSF. Daarnaast rekenen we tot de breedtesport de anders georganiseerde sport: het aanbod dat door fitnesscentra, sportscholen, sportbuurtwerk en informele organisatieverbanden wordt verzorgd. Tot slot hebben we het bij breedtesport over ongebonden sport: alle mogelijke vormen van recreatiesportbeoefening, zoals fietsen, joggen, skeeleren, skaten, zwemmen, wandelen, et cetera.

1.3 Communicatie

De gemeente vindt dat het betrekken van burgers bij het opstellen van gemeentelijk beleid als meerwaarde erg belangrijk is. In Winsum vindt momenteel geen structureel overleg plaats tussen de gemeente en sportverenigingen of andere sportgerelateerde organisaties. Op diverse andere (welzijns)terreinen is dit wel het geval. Overigens vindt op bilateraal niveau en middels de reguliere inspraakprocedures wel overleg plaats met de lokale sportwereld.

Inmiddels heeft de gemeente aangegeven in te stemmen met de oprichting van een door de verenigingen geïnitieerde Klankbordgroep Sport, een onafhankelijk adviesorgaan voor de sport in Winsum. Tot dusverre is deze klankbordgroep nog niet van de grond gekomen. Het nieuwe sportbeleid kan hiervoor een nieuwe impuls betekenen.

---

¹ Onder ongebonden sport wordt verstaan alle sportbeoefening zonder tussenkomst van een organisatie of sportaanbieders (bijv. trimmen en skeeleren in park, het voetballen op een trapveldje). Onder anders georganiseerde sport wordt verstaan alle sportbeoefening buiten verenigingsverband, maar binnen andere organisatieverbanden, zoals sportstimuleringsactiviteiten in wijken en buurten, commerciële sportaanbieders, bedrijven-sport, et cetera.

1.4 Opdrachtformulering

De opdracht, zoals die is geformuleerd door de Raad, luidt als volgt:

Een lange termijn visie (tot 2015) te ontwikkelen voor het gemeentelijk sportbeleid.

Doelstelling van de nota is:

Met een integraal, voorwaardenscheppend en stimulerend sportbeleid bevordert de gemeente Winsum de sportdeelname en bewaakt zij de kwaliteit van de bestaande voorzieningen en accommodaties. De gemeente vermijdt daarbij ongewenste externe effecten van sportbeoefening op de samenleving of andersom.

Naast de lange termijn visie moeten actieplannen voor de korte termijn (tot 2006) worden opgesteld, inclusief een financiële vertaling.

DEEL 1

**TRENDS,
ONTWIKKELINGEN
EN
HUIDIGE SITUATIE**

2. ONTWIKKELINGEN EN TRENDS: LANDELIJK EN LOKAAL

In dit hoofdstuk geven we aan wat de invloed van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen en trends is voor de toekomst van de sport in Winsum. Elk onderdeel besluiten we met de beschrijving van de betekenis van die ontwikkelingen voor de sport in Winsum.

2.1 Demografische ontwikkelingen

Nederland

- Tot 2005 blijven dertigers en veertigers de grootste leeftijdsgroep, in 2010 en 2020 zijn respectievelijk de veertigers en vijftigers de grootste leeftijdsgroep. Het aantal 65-plussers neemt de komende jaren al toe, maar stijgt na 2010 spectaculair, van 15% in 2010 naar 23% in 2040.
- Ook de samenstelling van de Nederlandse bevolking zal de komende decennia veranderen. Het percentage autochtone Nederlanders neemt gestaag af; de bevolking wordt steeds 'gekleurder' naarmate de huidige generaties allochtonen zich zullen mengen met autochtone bevolkingsgroepen.

Winsum

De huidige prognoses voorspellen een geleidelijke groei van ruim 14.000 inwoners in het jaar 2002 en 15.112 inwoners in 2020 (zie tabel 2.1). De samenstelling van de bevolking zal niet significant afwijken van het Nederlandse beeld. 22,2% van de bevolking is in 2002 55 jaar en ouder, in 2020 is dat 31,5%. Dus: ook Winsum vergrijsst. Het aantal kinderen tot 12 jaar zal met ongeveer 200 afnemen, het aantal jongeren tussen 12 en 18 jaar zal ook enigszins afnemen. De verschillen tussen 2002 en 2010 zijn veel kleiner; de grootste verschillen zullen na 2010 optreden. In tegenstelling tot grote gemeenten in Nederland, vooral in het midden en westen, zal het aandeel allochtonen minder groot zijn en minder snel groeien.

Tabel 2.1 Bevolkingsontwikkeling gemeente Winsum 2002-2020

Leeftijd	2002	2010	2015	2020
0-12 jaar	2.564	2.472	2.382	2.360
13-18 jaar	1.208	1.208	1.219	1.144
19-54 jaar	7.080	7.204	7.013	6.849
55 jaar en ouder	3.096	3.790	4.296	4.759
Totaal	13.948	14.674	14.910	15.112

De betekenis van deze ontwikkelingen voor de sport in Winsum

De verwachte bevolkingsgroei zal nauwelijks leiden tot een groei van de ledentallen van sportverenigingen. Het aantal kinderen en jongeren neemt af. Omdat veel sportverenigingen zich in hun aanbod vooral richten op jeugdigen zal er wellicht eerder sprake zijn van licht afnemende ledentallen.

De veranderende samenstelling van de bevolking lijkt kansen te bieden voor de sportverenigingen. Onze verwachting is dat een groot deel van de sportverenigingen (vooral de kleinere) nauwelijks bereid en/of in staat zullen zijn een voldoende aantrekkelijk aanbod te creëren voor het vergrijzende bevolkingsdeel en vooral voor ouderen met een chronische aandoening. De oudere sporter (de senior sporter) zal zijn/haar weg (moeten) vinden via het anders georganiseerde circuit: de commerciële sportexploitant, stichtingen als Stichting 55+, MBvO of via zelforganisatie. Voor de oudere, die over voldoende financiële middelen beschikt, zal dat overigens gemakkelijker en vanzelfsprekender gaan dan voor de oudere die met een klein pensioen moet zien rond te komen.

Als we alleen kijken naar de demografische prognose, kunnen we concluderen dat we de bestaande accommodaties niet of nauwelijks hoeven uit te breiden. Wel zullen we, gezien de mogelijke veranderingen in de aard van de sportbeoefening (ouderen hebben nu eenmaal andere sportvoorkeuren dan jongeren) moeten kijken naar andere gebruiksmogelijkheden.

2.2 Verstedelijking en ruimtegebrek

Nederland

- In Nederland zal de komende jaren meer en meer sprake zijn van verstedelijking en groot-schalige infrastructuurprojecten. De vraag naar de leefbaarheid van de directe woonomgeving neemt toe. Sport- en recreatievoorzieningen blijven hierin een belangrijke rol spelen, vooral in de oude(re) stadswijken, waar de sportdeelname doorgaans lager is.
- De trend naar verdichting van de (groot)stedelijke woonomgeving zet door: het dichtbouwen van de nog resterende openbare ruimte in de stad, gepaard gaande met steeds meer huizen, appartementen en auto's. Dit proces van verdichting zal echter in toenemende mate gepaard gaan met aandacht voor kwaliteit en leefbaarheid. Dit biedt kansen voor de sport om via aantrekkelijke, voor iedereen toegankelijke voorzieningen een bijdrage te leveren aan een kwalitatief hoogwaardige woonomgeving.

Winsum

De gemeente Winsum is onderdeel van het buitengebied van de stad Groningen en zal in die zin een belangrijke recreatieve functie behouden. De landschappelijke en recreatieve functies beperken in belangrijke mate de mogelijkheden voor toekomstige uitbreiding voor woningbouw of voorzieningen. Bovendien houdt het college vast aan het voorkomen van verdere verstening van het open gebied. Kleine kernen moeten wel kunnen blijven bouwen om de natuurlijke aanwas van de bevolking te kunnen huisvesten. Het relatief geringe aantal inwoners van iedere kern brengt met zich mee dat het draagvlak voor voorzieningen per dorp beperkt is. In de Toekomstvisie spreekt de gemeente niet voor niets over 'kwaliteit boven nabijheid'.

De gemeente hecht in haar toekomstvisie grote waarde aan kwaliteit van de voorzieningen. Voorzover maatschappelijke belangen niet in het geding zijn, gaat dit zelfs voor op nabijheid van voorzieningen. De gemeente streeft daarbij onder meer naar centralisatie van sportvoorzieningen. Waar mogelijk en gewenst kunnen op langere termijn ook sportvoorzieningen geclusterd worden.

De betekenis van deze ontwikkelingen voor de sport in Winsum

Onze verwachting is dat de druk op de beschikbare sportruimte in Winsum ongeveer gelijk zal blijven. Toch zijn er diverse ruimtelijke mogelijkheden die de sportsector tal van kansen bieden:

- *verkoop van "sport"grond biedt mogelijkheden tot herinvestering en innovatie;*
- *verdichting van de ruimte zal leiden tot behoefte aan medegebruik van bestaande sportvoorzieningen, met andere woorden een hogere bezetting en kansen op ledengroei van de gebruikende verenigingen. Het initiatief van Hunsingo, Viboa, DWA en HC Winsum voor een gezamenlijk kunstgrasveld past in die ontwikkeling;*
- *verdichting van de ruimte kan leiden tot clustering van voorzieningen, waardoor meer mogelijkheden ontstaan voor een geclusterd activiteitenaanbod voor specifieke groepen zoals ouderen, gehandicapten/chronisch zieken en jeugd;*
- *de ambitie om het leefklimaat in de buitenkernen te optimaliseren betekent onder meer het behoud van sportvoorzieningen in de dorpen. Dat behoud lijkt te worden gerechtvaardigd door de op dorpsniveau vrij geringe verschuivingen in de bevolkingsopbouw;*
- *aan de andere kant zal de gemeente waar mogelijk kwaliteitsverbetering laten samengaan met multifunctioneel gebruik en centralisatie. Dat kan betekenen dat voorzieningen binnen een kern worden geclusterd, maar ook dat voorzieningen van verschillende kernen worden samengevoegd;*
- *de recreatieve functie op provinciaal niveau en het in de nabijheid van de woning te gaan recreëren kunnen uiteindelijk leiden tot verbeterde voorzieningen voor routegebonden sportbeoefening (wandelen, fietsen, joggen, skeelers, kanoën, ruiterspaden). De gemeente spant zich al in om het fietspaden netwerk uit te breiden. De fietspaden worden onder meer medegebruikt door hardlopers, wandelaars en skeelers.*

2.3 De ontwikkeling van de sportmarkt

Nederland

- Mensen binden zich niet meer vanzelfsprekend aan collectieve waarden. Naar verwachting zal dit proces nog voortgaan. Er is echter ook een tegenbeweging waarneembaar: een toename van de behoefte aan gebondenheid en veiligheid.
- Gezinnen en andere huishoudens komen steeds meer in een 'tijds-klem' terecht. Als gevolg hiervan hebben mensen in de toekomst steeds meer behoefte aan flexibele vormen van vrijetijdsbesteding die een hoge kwaliteit bieden, makkelijk te organiseren en goed bereikbaar zijn.
- Jongeren sporten minder, vooral sport in georganiseerd verband is bij hen minder populair. Dit is een ontwikkeling die zich van oudsher voordoet en samenhangt met het zelfstandig worden van jongeren. Zij krijgen rond hun 16de levensjaar de gelegenheid om eigen keuzes te maken. De laatste jaren is het keuzeaanbod gegroeid en de keuze voor de sport is daarvoor minder vanzelfsprekend geworden. Consumptieve bestedingen hebben aan belang gewonnen en jongeren moeten die vaak zelf bekostigen. Een baantje in het weekend of de avond is vaak nodig en kost tijd die voorheen onder meer voor sport bestemd was.
- De roep om 'kwaliteit' neemt toe. Consumenten willen waar voor hun geld en eisen van aanbieders van diensten en producten een steeds hogere kwaliteit. Zij zijn ook bereid daarvoor te betalen. Commerciële ondernemers weten nu al goed in te spelen op de verhoogde kwaliteitsbehoefte van mensen.

- Er bestaat geen directe relatie tussen de prijs van sport en deelname aan sport; geld speelt bij het (gaan) sporten een ondergeschikte rol. Factoren als de verplichtingen die sporten in verenigingsverband met zich meebrengen en de kwaliteit van de voorzieningen spelen een veel belangrijkere rol. Uiteraard geldt dit niet voor de absolute minima. Te verwachten valt dat de verschillen tussen de diverse inkomensgroepen zullen toenemen en dat het prijsniveau van sport zal stijgen.

Winsum

- We zien in de gemeente een aantal ontwikkelingen zoals:
  - een afnemende betrokkenheid van vrijwilligers bij het verenigingsleven en een consumptieve instelling van sporters;
  - minder sportbeoefening in de categorie 15-19 jaar.
 Door het uitvoeren van (onder andere) sportontwikkeling/-stimuleringsprojecten pakt de gemeente deze knelpunten aan. Hiervoor heeft de gemeente middelen van het rijk gekregen in het kader van de Breedtesportimpuls.
- Het besturen van een vereniging is moeilijker geworden nu verenigingen meer en meer zijn onderworpen aan strengere en omvangrijkere wet- en regelgeving.
- De commerciële sport verwerft steeds meer terrein. Voor vaak aanzienlijk hogere tarieven dan de gemiddelde contributie van verenigingsleden schrijft men zich in als deelnemer aan een sportschool, voor jazzballet, skigymnastiek, klimmen, tennis/squash, karten en overige fun & fitsports.

De betekenis van deze ontwikkelingen voor de sport in Winsum

Behoud en versterking van de sociale infrastructuur zijn belangrijke aandachtspunten van beleid. Sportverenigingen zijn sociale structuren, waar groepsbinding, gezamenlijke waarden en normen, zelfwerkzaamheid, integratie en participatie een belangrijke rol spelen. Zij zijn dan ook belangrijke uitvoeringpartners bij het realiseren van de gemeentelijke maatschappelijke doelen.

Sportverenigingen zijn niet de enige uitvoeringpartners. Ook commerciële instellingen, scholen en stichtingen leveren met hun sport- en bewegingsaanbod een bijdrage aan de realisatie van die doelen. Tezamen kunnen zij onder meer gaan werken aan een ander (zodanig projectmatig) aanbod voor bijvoorbeeld jongeren.

2.4 Accommodatieontwikkelingen

Nederland

- Voor de toekomst verwachten we meer en meer accommodaties die naast sportgebruik andersoortige activiteiten en evenementen huisvesten. Hierbij valt te denken aan profit units, zoals vergaderzalen of bioscopen, maar ook aan culturele voorzieningen, buurtcentra of gezondheidscentra en combinaties met onderwijsvoorzieningen (vensterscholen, brede scholen).
- De sportwereld blijft behoefte houden aan monofunctionele sportaccommodaties. Sportverenigingen wensen accommodaties die tegemoet komen aan de behoefte om daarvan een exclusief gebruik te maken. Een voorbeeld daarvan is de turnhal, het waterkunstgras hockeyveld, de tennisbaan, et cetera.
- Vanuit het streven naar rentabiliteitsverhoging is een ontwikkeling te verwachten van meervoudig en continu te gebruiken sportvloeren. Voor buitensporten zullen kunststof velden worden ontwikkeld die nauwelijks van echt te onderscheiden zijn of in niets lijken op de huidige grasvelden, maar wel meervoudig gebruik toestaan (voetbal, tennis, hockey, korfbal, handbal), zoals ook de vloeren van sporthallen dat doen.
- Steeds vaker gaan gemeenten ertoe over beheer- en onderhoudstaken onder te brengen bij de gebruikers, voornamelijk in de buitensport. Het belangrijkste motief hiervoor is het stimu-

leren van de eigen verantwoordelijkheid en het vergroten van de betrokkenheid. Verenigingen worden gestimuleerd zelf de kwaliteit van de accommodaties in stand te houden. Daarbij kunnen financiële overwegingen en o.a. inverdienmogelijkheden een rol spelen.

Winsum

- De specifieke Winsumer omstandigheden leiden tot een omvangrijk arsenaal aan sportvoorzieningen met de kwalificatie “veel van hetzelfde”. Dat is echter geen negatieve beoordeling. Het spreidingsbeleid van de gemeente, waarbij veel kernen een eigen voorzieningenaanbod nodig hebben vereist juist een dergelijk aanbod. In deze nota komt aan de orde of dit zo kan of moet blijven. Het huidige accommodatieaanbod voldoet aan de behoefte.
- De sportverenigingen kwalificeren de accommodaties in de regel als voldoende. De gymnastieklokalen voldoen niet altijd aan de sportfunctionele wensen van de clubs. De levenscyclus van een aantal sportvoorzieningen is of loopt ten einde, zodat er klachten geuit worden over het onderhoud. De gemeente tracht deze binnen de budgettaire mogelijkheden te verhelpen.
- Topsport en daarvoor geschikte accommodaties zijn niet aanwezig in Winsum. De gemeente acht dit ook voor de toekomst niet wenselijk. De aandacht zal vooral uit moeten gaan naar intensief te gebruiken accommodaties voor de breedtesport.
- Winsum heeft al een groot aantal beheer- en onderhoudstaken bij de gebruikers ondergebracht. Tennisaccommodaties worden deels door de gebruikende verenigingen onderhouden. Onderhoud van kleedkamers en dagelijks onderhoud van velden en veldomgeving behoren inmiddels ook gedeeltelijk tot het pakket zelfwerkzaamheid van de buitensportverenigingen. Winsum heeft zich bij de overdracht niet alleen laten leiden door het motief dat overdracht van overheidstaken de betrokkenheid en zelfverantwoordelijkheid van de gebruikers vergroot. Financiële taakstellingen speelden daarbij een belangrijke rol. Juist verenigingen met eigen en/of geprivatiseerde accommodaties of accommodatiedelen hebben te kampen met grote onderhoudskosten en verzoeken de gemeente om hen op dit terrein bij te springen.

De betekenis van deze ontwikkelingen voor de sport in Winsum

Spreiding en bereikbaarheid zijn belangrijke criteria in het Winsumer sportbeleid. Zij zullen dat ook blijven, gelet op de doelstellingen om het woon- en leefklimaat in de buitenkernen te optimaliseren. De keuze voor goed gespreide en (daardoor) veel voorzieningen brengt een omvangrijke instandhoudingsverplichting met zich mee. Die verplichting staat op gespannen voet met:

- *de beschikbare budgetten;*
- *ambities om tot vernieuwing van het accommodatiebestand te komen;*
- *de grotere aandacht voor versterking van de sociale infrastructuur.*

De sportaccommodaties kunnen intensiever gebruikt worden, waarbij ook over de grenzen van de sport heen gekeken kan worden. Door meer en andere gebruikers toe te laten kan de bezetting worden vergroot. Dit betekent wel dat er extra aandacht zal moeten zijn voor de kwaliteit van de voorzieningen.

De overdracht van beheers- en onderhoudstaken kan slechts dan verantwoord plaatsvinden als er sprake is van:

- *wilsbereidheid bij de sportverenigingen om taken over te nemen;*
- *garanties voor continuïteit;*
- *garanties voor deskundige uitvoering;*
- *voldoende toerusting met financiële middelen en (professionele) uitvoeringscapaciteit;*
- *voldoende bewegingsvrijheid in tarieven, ingebruikgeving en openstellingstijden.*

2.5 Bezorgdheid om gezondheid

Nederland

- Uit landelijk onderzoek komt naar voren dat het aandeel mensen met overgewicht in Nederland ongeveer 50% is.
- Hart- en vaatziekten en longziekten komen in Nederland in grotere mate voor dan in de ons omringende landen.
- Meer dan de helft van de bevolking beweegt te weinig, vooral na het verlaten van de middelbare school neemt de bewegingsarmoede toe. De richtlijn die in de landelijke norm voor gezond bewegen wordt aanbevolen, is een half uur per dag matig intensief bewegen, minimaal vijf dagen per week.
- Er zijn diverse landelijke acties gaande, opgezet door de Hartstichting, NOC*NSF en het ministerie van VWS om de gevaren van ongezond leven en het nut van beweging onder de aandacht te brengen.

Winsum

- Het landelijke beeld is ook in Winsum van toepassing. Er zijn zelfs indicaties dat overgewicht en bewegingstekort hier in sterkere mate aanwezig zijn. Zo blijkt uit de gezondheidsenquête 2002 van de GGD Groningen onder inwoners van 20 jaar en ouder dat 62% van de ondervraagden uit Winsum niet aan sport doet, tegen 58% in de hele provincie. 13% van de Winsummers komt niet toe aan de norm voor gezond bewegen.
- Na het verlaten van de school neemt de bewegingsarmoede toe. Van de bevolking van Noordwest Groningen van 20 jaar en ouder beweegt ongeveer de helft minder dan de richtlijn. 52% van de bevolking van Noordwest Groningen lijdt aan overgewicht, dat is meer dan het provinciale en nationale gemiddelde.
- De gemeente Winsum stelt momenteel een gezondheidsplan op waarin onder meer op die aspecten zal worden ingegaan.

De betekenis van deze ontwikkelingen voor de sport in Winsum

Het belang van sport en bewegen voor de gezondheid van de bevolking zal een belangrijk aspect moeten zijn in het sportbeleid. Het positieve effect van sport op de gezondheid is bewezen. De gemeente zal samen met uitvoerende partners als GGD, onderwijs, ouderenorganisaties et cetera hiervoor een samenhangend beleid moeten ontwikkelen.

2.6 De rol van de lokale overheid

Nederland

- De regietaak van de lokale overheid zal de komende jaren actiever worden ingevuld. Er is een tendens waarneembaar van het 'sturen op afstand' naar 'ingrijpen vanuit betrokkenheid'. De regietaak wordt dan niet meer gezien als het invullen van de primaire randvoorwaarden, maar als het plegen van noodzakelijke interventies vanuit het gemeenschappelijke of maatschappelijke belang.
- Er ontstaat meer aandacht voor integraal lokaal beleid en -in het geval van de sport- sportinclusief denken. Sport zal in toenemende mate betrokken worden bij integraal sociaal- of doelgroepenbeleid. Ook binnen thema's als gezondheidsbevordering, maatschappelijke participatie, sociale activering, jeugdzorg en welzijn zullen sport- en bewegingsactiviteiten een nadrukkelijker functie vervullen. De noodzaak van integraal beleid vraagt van de sportafdelingen binnen gemeenten om een andere, meer naar buiten gerichte benadering van het sportbeleid in enge zin.
- Vanuit het oogpunt van efficiency worden uitvoerende taken functioneel gedecentraliseerd binnen aparte organisaties. Een voorbeeld hiervan is de uitbesteding van het beheer van sportaccommodaties en de organisatie van sportstimuleringsactiviteiten.
- De clustering van maatschappelijke functies in dorpskernen zal verder toenemen. Scholen zullen steeds meer buitenschoolse activiteiten op gaan zetten, zodat zij midden in de samenleving staan en voldoen aan de vraag van de ouders.

Winsum

- Er bestaan al contacten tussen de diverse beleidsterreinen binnen de gemeente. Winsum kent in haar beleid sport een belangrijke functie toe. Sport komt echter nog onvoldoende tot zijn recht in andere beleidssectoren en speelt geen leidende rol. Voor het formuleren van het sportbeleid is een projectgroep opgericht. Deze zal als een in de organisatiestructuur van de gemeente ingebedde integrale werkgroep sportbeleid moeten worden voortgezet. Deze heeft als taak om raakvlakken tussen sport en andere beleidsterreinen te signaleren en de verschillende beleidstaken op elkaar af te stemmen.
- Die raakvlakken kunnen als volgt worden uitgewerkt:

Beleidsveld	Aandachtspunten	Huidig raakvlak met sport	Toekomstige betekenis voor de sport
Openbare orde en veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> de zorg voor een veilige en leefbare omgeving, zorg om sociaal toezicht 	<ul style="list-style-type: none"> sociale veiligheid op en rond sportvoorzieningen (verlichting, afsluiting, toezicht) omgaan met agressie, fair play 	<ul style="list-style-type: none"> activiteiten om weekendoverlast aan te pakken hangplekken- en speel- en trapveldenbeleid
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> op het gebied van onderwijs tracht de gemeente zo goed mogelijke onderwijsvoorzieningen te realiseren. Planning en medegebruik van sportaccommodaties die primair voor onderwijs bestemd zijn, krijgen onder meer aandacht bij de aanzet tot het ontwikkelen van "Brede Scholen" 	<ul style="list-style-type: none"> sportonderwijs (vakleerkrachten) ontwikkeling brede school (naschoolse sport) activiteiten breedtesportimpuls basis- onderwijs en voortgezet onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> <i>vakleerkracht als schakel tussen school en vereniging en initiator naschoolse activiteiten</i> <i>stimuleren bewegingsonderwijs in kwalitatieve zin</i>
Ruimtelijke Ordening	<ul style="list-style-type: none"> speelt bij de ontwikkeling van nieuwe sportaccommodaties, herstructurering van sportparken, het ontwikkelen van nieuwe wijken, de routegebonden recreatie en het sportief/recreatief benutten van de buiten- en uitloop-gebieden 	<ul style="list-style-type: none"> sportvoorzieningen in de openbare ruimte (trapveldjes, openbare weg) bereikbaarheid sportvoorzieningen (spreiding, ligging) bereikbaarheid sportvoorzieningen (parkeerruimte, toegang, routing) 	<ul style="list-style-type: none"> <i>intensivering ruimtegebruik</i> <i>hangplekken- en speel- en trapveldenbeleid</i>
Sociale voorzieningen en welzijn	<ul style="list-style-type: none"> bij welzijn gaat het om gemeenschappelijk gebruik van voorzieningen. Inmiddels wordt gewerkt aan integrale aanpak van het brede welzijnswerk waarbij wordt ingezet op beschikbaarheid van voorzieningen zo dicht bij huis als mogelijk. Ook liggen er tal van raakvlakken op het gebied van vrijwilligersbeleid, aandacht voor specifieke groepen en leefbaarheidbevordering in de buitenkernen 	<ul style="list-style-type: none"> beschikbaarheid voorzieningen dichtbij huis (sportactiviteiten in dorpen) sociale activering (stimuleren vrijwilligerswerk) integratie vluchtelingen (meedoen aan activiteiten sportverenigingen) het minimafonds: ca. 50 aanvragen per jaar op gebied van sport 	<ul style="list-style-type: none"> <i>sport als middel integreren in leefbaarheidsplannen</i> <i>jeugdactiviteiten dichtbij huis</i> <i>vrijwilligerssteunpunt van betekenis laten zijn voor sportverenigingen</i> <i>toegankelijkheid accommodaties en organisaties voor mensen met een handicap</i> <i>meer wijzen op de beschikbaarheid van het minimafonds voor sport-activiteiten</i>
Jeugd en jongeren	<ul style="list-style-type: none"> vooral het jeugdbeleid heeft traditioneel grote raakvlakken met het sportbeleid. Aandachtspunten zijn onder meer de ruimte voor sport en spel, jeugd betrekken bij beleid op uitvoeringsniveau (contact zoeken) en sport als middel binnen het preventieve beleid 	<ul style="list-style-type: none"> betrokkenheid jeugd (jeugdsport, breedtesportimpuls) 	<ul style="list-style-type: none"> <i>activiteiten om weekendoverlast aan te pakken</i> <i>hangplekken- en speel- en trapveldenbeleid</i> <i>rol van sport binnen het algemeen (preventief) jeugdbeleid benoemen</i> <i>meepraten en meebeslissen over sportaangelegenheden</i> <i>jongeren zelf laten meewerken aan de organisatie van activiteiten</i>

Ouderen	<ul style="list-style-type: none"> op uitvoerend gebied worden sportactiviteiten georganiseerd die aansluiten bij het gemeentelijke ouderenbeleid. De gemeente streeft naar een grotere mate van zelforganisatie 	<ul style="list-style-type: none"> activiteiten voor ouderen (meer bewegen voor ouderen, breedtesport-impuls) 	<ul style="list-style-type: none"> <i>coördinatie aanbod ouderensport</i>
Volksgezondheid en milieu	<ul style="list-style-type: none"> Aanknopingspunten zijn voor de toekomst te vinden in de aanbevelingen uit het onderzoek Sport, Bewegen en Gezondheid dat pleit voor het bestrijden van bewegingsarmoede onder jongeren 	<ul style="list-style-type: none"> stimuleren beweging (breedtesport-impuls) voorlichtingscampagne alcohol en drugs 	<ul style="list-style-type: none"> <i>voorlichting over het nut van bewegen</i> <i>benutten WVG gelden voor bewegingsactiviteiten gehandicapten</i>

De betekenis van deze ontwikkelingen voor de sport in Winsum

Winsum zal meer moeten gaan werken aan een integraal sportbeleid. Er zijn veel aanknopingspunten:

- *in de accommodatieplanning;*
- *bij het beheer van sport-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen;*
- *op beleidsniveau (jongeren, ouderen, gezondheid);*
- *in projecten (breedtesportimpuls, vrijwilligersimpuls).*

In de tweede plaats zal de sportwereld zich moeten openstellen voor samenwerking en integratie met andere organisaties die raakvlakken hebben met het terrein van sport en bewegen. De meest voor de hand liggende partners zijn de scholen, het jeugd- en jongerenwerk en het ouderenwerk. Ook hier zijn tal van aanknopingspunten:

- *naschoolse opvang;*
- *sportkennismakings- en sportoriëntatieprojecten;*
- *senioren sport;*
- *gezamenlijk gebruik van accommodaties.*

DEEL 2

TOEKOMSTVISIE EN BELEID

3. MISSIE, UITGANGSPUNTEN EN DOELSTELLINGEN

Met de beschrijving van landelijke ontwikkelingen en trends en het doortrekken daarvan naar de Winsumse situatie is de voorzet gegeven voor het sportbeleid. De beleidsimplicaties van al die ontwikkelingen worden straks verder uitgewerkt in het sportbeleid. Die uitwerking volgt op de formulering van de missie, uitgangspunten en doelstellingen van dat sportbeleid voor de komende drie raadsperioden moet zijn.

3.1 Missie

Sport heeft een aantal belangrijke functies, die het voeren van een gemeentelijk sportbeleid legitimeren.

- Sport is goed voor de gezondheid en gaat de bewegingsarmoede tegen.
- Sport draagt bij aan de leefbaarheid van de samenleving. Onder andere door integratieprocessen op gang te brengen en de participatie in democratisch georganiseerde verenigingen te bevorderen. Maar ook als vestigingsfactor voor bedrijven en nieuwe inwoners.
- Sport is een nuttige manier van vrijetijdsbesteding, waaraan veel mensen plezier ontnemen. Als actief sporter of als betrokken toeschouwer.
- Sport voedt op en brengt de beoefenaar normen en waarden, discipline en sociale vaardigheden bij. Opvoeding door sport geldt met name voor de categorie jeugd en jongeren.

De gemeente Winsum grijpt de geschetste ontwikkelingen en trends aan om een nieuw, toekomstgericht sportbeleid te formuleren.

3.2 Uitgangspunten

Er zijn vele dwarsverbanden met flankerende beleidsterreinen, zoals ruimtelijke ordening, onderwijs en welzijn. Deze sportnota moet aansluiten bij beleidsmaatregelen, die elders geïnitieerd worden. Andersom heeft de sport deze beleidsterreinen ook iets te bieden. Het integraal werken komt voort uit de gedachte dat sport als middel kan worden ingezet bij het oplossen van maatschappelijke problemen. Deze sportnota is het beleidskader van waaruit de overige gemeentelijke beleidssectoren over sport denken en handelen. Pas dan is er sprake van integrale beleidsvoering.

Traditioneel heeft de gemeente Winsum een voorwaardenscheppende taak op het sportgebied, vooral door het realiseren en in stand houden van accommodaties. Deze taak zal blijven bestaan. De organisatie van de sportbeoefening zelf is weggelegd voor het particuliere initiatief, zowel de sportverenigingen, andere organisaties als het bedrijfsleven. In de beleidsontwikkeling en de planning van voorzieningen zal de gemeente een regisserende rol vervullen. Verder zal de gemeente een stimulerende en ondersteunende rol vervullen bij sport- en bewegingsactiviteiten voor groepen die qua sportdeelname in een achterstandspositie verkeren.

Het sportbeleid steunt op drie pijlers:

1. kwalitatief goede, voldoende en eigentijdse sportvoorzieningen (accommodatiebeleid);
2. een goede organisatorische sportinfrastructuur (sportstimulering- en ontwikkeling);
3. financiële keuzes: de bereidheid om te investeren in sport en bewegen.

3.3 Algemene doelstellingen

Tot 2015 streeft de gemeente de volgende doelstellingen na:

- garanderen van de duurzaamheid van de sportdeelname. Iedereen die eenmaal voor sportbeoefening heeft gekozen moet een leven lang kunnen blijven sporten. Bijvoorbeeld

door te bevorderen dat sportverenigingen zich niet alleen op de jeugd richten, maar ook de oudere inwoners van Winsum iets te bieden hebben. Of door activiteiten te ondersteunen voor groepen die niet of niet meer sportief actief zijn;

- verhogen van de kwaliteit van de sportbeoefening. Dit komt tot uiting in de te plegen investeringen in accommodaties, maar ook in ondersteuningsmogelijkheden voor verenigingen;
- bevorderen dat de openbare ruimte aantrekkelijker wordt gemaakt voor sportief medegebruik. Bijvoorbeeld door het geschikt maken van grasveldjes als trapveldjes of het nog meer geschikt maken van wegen en paden voor routegebonden sport.

De uitwerking van de doelstellingen is richtingbepalend. Op basis van de hiervoor genoemde algemene doelstellingen, de startnotitie sport, de onderhoudsrapportage kleedgebouwen, de kwaliteitsbeoordeling van de sportvelden en de enquête die onder de verenigingen is uitgezet kan het volgende geconcludeerd: alle wensen honoreren is niet mogelijk in verband met de huidige begroting. De vraag is dan ook hoe hieraan verder richting gegeven moet worden voor de toekomst. De richtinggevende uitgangspunten zijn:

1. de kwaliteit van de voorzieningen gaat boven de nabijheid ervan;
2. optimaal gebruik van de voorziening (doelmatigheid) is noodzakelijk:
  - a. optimum tussen voorzieningen en geld;
  - b. maximale benutting van de voorziening.
3. bij subsidiering of financiële ondersteuning uitgaan van projecten gericht op jeugd, ouderen en gehandicapten boven accommodaties;
4. voor ongeorganiseerde sport worden geen specifieke accommodaties aangelegd;
5. commerciële vormen van sport worden door de gemeente niet financieel ondersteund.

Ad 1.: Dit uitgangspunt is mede ingegeven door de gemeentelijke Toekomstvisie waarin dit uitgangspunt ook vermeld is. Verder komt uit het rapport "Kwaliteitsbeoordeling sportvelden Gemeente Winsum" naar voren dat de kwaliteit van de velden niet overal goed is en dat de maximale bezetting met name in Adorp, Sauwerd en Ezinge niet gehaald wordt. De keuze is nu alle voorzieningen te verbeteren of te kiezen voor samenvoegen dan wel fuseren waardoor kwaliteit beter betaalbaar wordt. Dit kan betekenen dat niet elk dorp een eigen voorziening heeft/houdt. Dit proces is in bepaalde kernen al ingezet: Den Andel, Rasquert en Baflo zijn in 2002 gefuseerd. Ezinge, Feerwerd en Garnwerd maken in één vereniging al langer gebruik van één voorziening.

Uiteraard zal de gemeente ook de sociale betekenis van een eventueel op te heffen voorziening voor een kern in haar besluit meenemen. Er zal een duidelijke terugkoppeling plaatsvinden met het lokaal sociaal beleid.

Ad 2.: Hier gaat het om de vraag hoeveel geld de gemeente aan sport wil besteden. Deze vraag heeft een relatie met uitgangspunt 1 en met de vraag in hoeverre de maximale benutting van accommodaties wordt nagestreefd. In Balflo is gebleken dat na de fusie één van de twee accommodaties overbodig werd. Deze vraag kan vanuit één sport bekeken worden maar ook vanuit meerdere sporten. Met andere woorden: kunnen verenigingen met elk een andere sport als hoofdactiviteit gebruik maken van dezelfde accommodatie, ofwel is multifunctioneel gebruik mogelijk?

Ad 3.: Het doelgericht stimuleren van activiteiten wordt georganiseerd door niet de accommodaties te ondersteunen maar de projecten. Dit betekent dat de vraag van sporters wordt gehonoreerd en niet dat (in de toekomst) overbodige voorzieningen worden gerealiseerd. Bij de ondersteuning wordt prioriteit gegeven aan de doelgroepen jeugd, ouderen, gehandicapten en allochtonen.

Ad 4.: Bij ongeorganiseerde sport is sprake van een gevarieerde vraag die voor een groot deel trendgevoelig is. Door het ontbreken van een organisatie is geen beheer of bestuur aanwezig; we zien dit ook niet als een gemeentelijke taak. Keerzijde van deze redenering is dat wanneer een nieuwe vereniging wordt opgericht, de gemeente positief meedenkt om aan de vraag tegemoet te komen. De meest voorkomende ongeorganiseerde sporten zijn wandelen, fietsen, hardlopen, schaatsen en skeelers/skaten. Hiermee zal bij de inrichting van de openbare ruimte zoveel mogelijk rekening worden gehouden. Hierbij valt te denken aan veilige routes, verbindingen, etc. Tevens zullen speeltoestellen en trapveldjes onderdeel uit blijven maken van de inrichting van de openbare ruimte.

Ad 5.: De gemeente subsidieert geen commerciële instellingen (commercie=commercie) Wel is het van belang dat een dergelijke voorziening goed bereikbaar is en op een goede locatie staat/komt.

4. UITWERKING DOELSTELLINGEN

4.1 Accommodatiebeleid

De gemeente Winsum heeft een goed gespreid en volledig sportvoorzieningenaanbod. Die sportvoorzieningen zijn een basisvoorwaarde om te kunnen sporten. De meeste kernen beschikken over basisvoorzieningen zoals een gymzaal en voetbalvelden. De sportaccommodaties worden gebruikt door sportverenigingen, scholen, individuele recreanten en andere groepen. Accommodaties als voetbalcomplexen en tennisbanen hebben veelal één hoofdgebruiker: de vereniging die de accommodatie als thuisbasis heeft. De omvang van de accommodatie is onder meer afgestemd op normen die behoren bij de omvang van de vereniging. Openluchtzwembad De Hoge Vier heeft niet alleen een sportieve maar ook een recreatieve functie. Het openstellingrooster kent dan ook een groot aantal recreatieve uren.

Winsum wil accommodaties die aansluiten bij de bevolkingsamenstelling, de sociale status van de bevolking, de geografische spreiding en de bestaande sportinfrastructuur. Verder stelt Winsum eisen aan die accommodaties. Het gaat dan om de volgende eisen:

- veilig;
- sportfunctioneel;
- eigentijds;
- beschikbaar;
- doelmatig gebruik;
- financieel en fysiek bereikbaar.

Niet alleen de sportaccommodaties vervullen een belangrijke functie bij het sportaanbod: ook de openbare ruimte biedt tal van mogelijkheden. Te denken is aan straten, schoolpleinen, veldjes, waterpartijen, voet- en fietspaden, parkeerplaatsen, et cetera. Deze openbare ruimte zou meer moeten uitnodigen tot sporten en spelen en dient daarvoor dan ook aantrekkelijk en toegankelijk gemaakt te worden.

4.1.1 Kwaliteit voorop

De gemeente Winsum vindt dat de aandacht vooral uit moet gaan naar de kwaliteit van de accommodaties. Accommodaties die in functionele en technisch aanvaardbare staat verkeren, zullen niet worden vervangen. Waar knelpunten zijn, zal de gemeente deze binnen de beschikbare budgetten trachten op te lossen. Dat was in het verleden zo en dat zal ook in de toekomst blijven gelden. De hygiëne in de gymzalen, de bespeelbaarheid van grasvelden en het onderhoud van gemeentelijke kleedlokalen zal de gemeente, evenals andere aandachtspunten, nauwlettend in de gaten houden. Intensief contact met de gebruikers van de gemeentelijke accommodaties is hiervoor noodzakelijk.

Een permanent aandachtspunt is de zorg voor het dagelijks en periodiek onderhoud (renovaties, vervangingen). Dit aspect is tevens van belang bij het privatiseringsvraagstuk. Bij de vraag of een accommodatie te privatiseren is, zal de gemeente zich moeten afvragen welke gevolgen dit heeft voor de staat van onderhoud. Uit ervaringen blijkt dat het onderhoud enerzijds kan verbeteren. Anderzijds blijken verenigingen soms onvoldoende in staat om het onderhoud naar behoren uit te voeren. Onvoldoende dagelijks onderhoud heeft gevolgen voor het groot onderhoud. De gemeente zal daarom permanent de uitbestede taken doen monitoren en in geval van knelpunten ingrijpen.

Normen

Indien de gemeente nieuwe voorzieningen realiseert, zijn op die voorzieningen de geldende sporttechnische normen van toepassing, zoals vermeld in het Handboek Sportaccommodaties van het Instituut voor Sportaccommodaties (ISA). Bij eerder gerealiseerde accommodaties blijven de ten tijde van realisatie bekende kwaliteitsnormen van toepassing. Bij groot onderhoud (renovatie, vervanging) van deze accommodaties zal echter niet alleen worden gelet op functionele aanpassingen, ook actualisatie van de accommodatie zal dan waar mogelijk plaatsvinden. De gemeente wil kwaliteitsverschillen tussen accommodaties van dezelfde soort zoveel mogelijk voorkomen. De gemeentelijke accommodaties dienen in kwalitatief opzicht zoveel mogelijk gelijkwaardig te zijn.

Vernieuwing

Niet alles zal bij het oude blijven. De gemeente streeft ook naar vernieuwing. Bij vernieuwing hanteert de gemeente de volgende criteria:

- de oude accommodatie heeft een levenscyclus voltooid;
- sporttechnisch gezien functioneert de accommodatie niet meer naar behoren;
- een hoger gebruiksrendement: hierbij zal tevens worden beoordeeld in hoeverre een nieuwe voorziening meer accommodaties kan vervangen. Daarbij hoeft het niet persé om accommodaties van dezelfde soort of uit hetzelfde dorp te gaan;
- de vernieuwing betekent tevens een verhoging van het maatschappelijk rendement van de voorziening: de accommodatie moet iets te bieden hebben voor de gemeenschap;
- multifunctioneel gebruik: dit hangt samen met de vorige twee punten.

4.1.2 De zaalsportaccommodaties

De binnensportaccommodaties (sporthal en gymnastieklokalen) hebben een functie voor vooral onderwijs en verenigingssport. Daarbij hebben de gymlokalen beperktere gebruiksmogelijkheden dan de sporthal.

Huidige situatie

Bezetting

De bezetting van de accommodaties is in het algemeen goed. De sporthal kent een hoge bezettingsgraad, met name in de periode november-maart. Bij de gymlokalen bestaat nog enige ruimte, zij het op minder populaire uren. Bezettingcijfers kunnen door de bevolking anders beleefd worden. Een accommodatie met een lage bezetting is voor een kleine kern nog steeds van grote betekenis. Immers hier vinden vele sociale contacten plaats, een dergelijk gebouw is daarmee belangrijk voor de leefbaarheid van de kern. Bundeling van (sport en niet-sport)activiteiten kan de bezetting verhogen. Voor vervanging op termijn betekent dit dat ook gekeken zal worden naar andere accommodaties zoals dorpshuizen en zalen of sociëteiten.

De bezetting van de binnensportaccommodaties tijdens piekuren (doordeweeks van 18.00-21.00 uur) is nagenoeg volledig. Dit betekent onder meer dat sommige (potentiële) gebruikers niet altijd van de gewenste uren of accommodatie gebruik kunnen maken.

Kwaliteit

De zaalsportaccommodaties in de gemeente Winsum zijn relatief oud, maar dat zegt weinig over het gebruiksnut ervan. De verenigingen hebben dan ook weinig opmerkingen over de sporttechnische kwaliteit van de zalen. Aandachtspunten zijn zaken als hygiëne (schoonmaak) en de kwaliteit van de materialen. Verder is de toegankelijkheid voor mensen met een handicap een aandachtspunt.

Beheer

De gemeente Winsum beheert zelf de Ripperdahal en vier gymnastieklokalen. Het beheer van de (kleine) gymlokalen in Adorp en Den Andel berust bij de dorpshuisstichtingen. Verder beheert Viboa een eigen kleine zaal, die de club ook beschikbaar stelt aan andere verenigingen.

Beleidsmaatregelen

Uit de voorgaande paragraaf komen de volgende maatregelen voor korte en langere termijn voort:

Korte termijn (tot 2006)

- Intensiveren van toezicht op hygiëne en onderhoud.
- Onderhoud en vervanging volgens vigerende planning.
- Huidige beheerstructuur handhaven.
- Gebruiksmogelijkheden vergroten door waar mogelijk uren vrij te roosteren voor andere en nieuwe groepen (ook niet-sport).

Langere termijn (2006-2015)

- Behoud huidige voorzieningen.
- Waar ruimtelijk en financieel mogelijk vervangen bestaande verouderde accommodatie(s) door nieuwe accommodatie(s). Hierbij weegt de gemeente kwaliteit, doelmatigheid, bereikbaarheid, multifunctionaliteit en kosten tegen elkaar af.

4.1.3 Buitensportaccommodaties

Winsum kent een fijnmazig netwerk van buitensportvoorzieningen. Vooral voetbalvelden zijn prima verspreid over de gemeente. Maar ook tennis- en jeu de boulesvoorzieningen zijn in meer dorpen aanwezig. De kern Winsum telt de grootste verscheidenheid aan voorzieningen.

Huidige situatie

Aantal en bezetting

Het aantal buitensportvoorzieningen is voldoende. Tekorten doen zich vrijwel niet voor, en als er een aantoonbaar structureel tekort is, zoals bij Viboa het geval was, wordt dit opgelost.

Kwaliteit

Voor een uitgebreide beschrijving van de kwaliteit van de accommodaties verwijzen we naar de rapportages "Kwaliteitsbeoordeling sportvelden Gemeente Winsum" en "Onderhoudsrapportage Kleedgebouwen Gemeente Winsum". Naast een beoordeling geeft deze rapportage ook adviezen over vervanging of renovatie en de kosten hiervan.

Naast de hiervoor genoemde objectieve beoordeling hebben de verenigingen zelf ook opmerkingen over 'hun' accommodaties. In het 'Vooronderzoek naar accommodatiebeleid' zijn deze benoemd. Veelal gaat het hierbij om achterstallig onderhoud aan clubgebouwen, kleedkamers en/of velden. Uit een inspectie blijkt dat de kleedgebouwen in het algemeen goed zijn. Alleen de accommodaties van tennisclub Baflo en voetbalvereniging SIOS verdienen een onvoldoende.

Het gebruik van het gebouw van hockeyvereniging Winsum is volgens de inspectie niet verantwoord.

Een mogelijke kwaliteitsverbetering die nadrukkelijke aandacht verdient is de wens van hockeyvereniging Winsum, korfbalvereniging DWA en de voetbalverenigingen Viboa en Hunsingo voor de realisatie van een kunstgrasveld. Aanleiding hiervoor is de matige onderhoudsstaat van het veld van hockeyvereniging Winsum en het trainingsveld van korfbalvereniging DWA en de hoge bezetting van de voorzieningen van Hunsingo en Viboa. Door de aanleg van een extra veld voor Viboa is het knelpunt van deze club inmiddels ondervangen.

Beheer en privatisering

De slechte financiële positie van de gemeente in de jaren negentig is aanleiding geweest om in het kader van bezuinigingen het onderhoud van sportaccommodaties op vrijwillige basis tegen een jaarlijkse bijdrage over te dragen aan de gebruikers ervan. De opzet hiervan behelst enerzijds een bezuiniging op de uitgaven van de gemeente, anderzijds het versterken van en de zorg voor een 'eigen' sportaccommodatie voor de gebruiker.

Voor kleinschalige verbouwingen, uitbreiding of renovaties is de gebruiker zelf verantwoordelijk, de gemeente zal hiervoor geen bijdrage verlenen. De gemeente verstrekt alleen onder bepaalde voorwaarden instandhoudings- of exploitatiesubsidies:

- zonder subsidie kan de accommodatie niet in stand gehouden worden;
- het verdwijnen van de accommodatie tast de leefbaarheid van een dorp aantoonbaar aan.

Een aantal verenigingen heeft inmiddels te kennen gegeven onvoldoende in staat te zijn om het onderhoud en beheer aan hun accommodatie adequaat uit te voeren. Enerzijds ontbreekt het hen aan mankracht en materiaal, anderzijds geven zij aan dat de vergoeding onvoldoende is om de taken naar behoren te kunnen verrichten. Overigens leidt de kwaliteit van de geprivatiseerde voorzieningen hier absoluut niet onder. Uit vergelijking is gebleken dat juist de door de gemeente onderhouden velden na 1995 een gemiddeld hogere terugloop in kwaliteit kennen dan de geprivatiseerde.

4.1.4 Beleidsvisie beheer, exploitatie en instandhouding

De gemeente Winsum ziet bij het onderhouden van goede basissportvoorzieningen voor zichzelf twee belangrijke taken weggelegd:

1. (mede)financiering;
2. (mede)beheren en exploiteren.

Bij dat laatste hecht de gemeente grote waarde aan de eigen verantwoordelijkheid van gebruikers. Privatisering, in dit geval te omschrijven als het overlaten van beheer en exploitatie van accommodaties of onderdelen daarvan aan gebruikers, is daarom een belangrijk beleidsonderwerp.

Tot hoever de gemeentelijke verantwoordelijkheid bij de stichting en instandhouding van sportaccommodaties zich dan uitstrekt, is afhankelijk van de volgende criteria:

- a. de huidige mate van betrokkenheid. De accommodaties waar de gemeente nu bij betrokken is, zullen zich ook in de toekomst binnen de gemeentelijke invloedssfeer bevinden. Door privatisering kan de gemeentelijke betrokkenheid hierbij worden beperkt. Reeds geprivatiseerde voorzieningen blijven in beheer bij de betreffende verenigingen;
- b. de betrokkenheid bij nieuw te realiseren accommodaties hangt af van een aantal criteria:
  - alleen laagdrempelige voorzieningen komen in aanmerking voor gemeentelijke ondersteuning. Voorzieningen met een commerciële doelstelling zijn uitgesloten van gemeentelijke ondersteuning;
  - de behoefte is in sterke mate bepalend voor de vraag of de gemeente al dan niet zal investeren. Hierbij kijkt de gemeente niet alleen naar de omvang van de vraag (of: de te verwachten bezettingsgraad van de accommodatie), maar ook naar de bredere functie van die accommodatie: multifunctionaliteit en effecten voor de leefbaarheid;
  - de gemeentelijke bijdrage moet noodzakelijk zijn voor een sluitende exploitatie.

De gemeente kan alleen financiële bijdragen verstrekken aan verenigingen of organisaties met een niet-commerciële doelstelling. Bij de instandhouding zal een gemeentelijke vergoeding voor onderhoud van accommodaties nodig blijven.

Privatisering in de toekomst

De gemeente Winsum wil een verandering van beheervorm niet dwingend opleggen. Het is iets waarvoor beide partijen (gemeente en particulier) op basis van gelijkwaardigheid moeten kiezen en waarbij zij een beargumenteerde en verantwoorde afweging maken, onder erkenning van ieders eigen verantwoordelijkheid. Er zal sprake moeten zijn van een synergetisch effect: voor beide partijen (vereniging en gemeente) zal de nieuwe beheersituatie voordelen op moeten leveren.

Aangezien privatisering momenteel nagenoeg uitsluitend een rol speelt bij het beheer van buitensportvoorzieningen, wordt hiervoor een model uitgewerkt. Privatisering bij binnensport en zwembaden is nog complexer dan bij buitensport. De vraag of en in welke vorm privatisering voor binnensport en zwembaden wenselijk en mogelijk is, kan alleen door nader onderzoek worden beantwoord. De gemeente wil de huidige situatie handhaven.

Een beheermodel voor de buitensportaccommodaties

Om te kunnen bepalen of overdracht van beheer en onderhoud naar de buitensportverenigingen verantwoord is, is een inschatting van de afbreukrisico's nodig. Drie elementen zijn dan voor de gemeente van belang:

- a. handhaving van de kwaliteit van de sportcomplexen: voor de gebruiker én voor de eigenaar. Kapitaalvernietiging moet te allen tijde worden vermeden;
- b. de vrijwilligersstructuur van de sportverenigingen. Er worden hogere eisen gesteld aan het beschikbare vrijwilligerskader in termen van continuïteit, kwaliteit en professionaliteit. Door afstoten van beheer- en onderhoudstaken treedt taakverzwaring op;
- c. blijvende laagdrempeligheid. De privatisering mag er niet toe leiden dat de sport te duur wordt.

De vraag of en zo ja, welke onderhoudstaken of welke accommodatieonderdelen overgedragen kunnen worden aan de gebruikers van de sportcomplexen moet dan worden gezien in het licht van een aantal toetsingscriteria:

- is er bij de verenigingen voldoende deskundigheid en ervaring in huis? Voor een groot aantal onderhoudswerkzaamheden is specialistische, cultuurtechnische deskundigheid vereist;

- zijn er voldoende vrijwilligers beschikbaar? Het onderhoud van sportvelden vereist een bijna dagelijkse en in ieder geval een wekelijkse beschikbaarheid;
- kan de continuïteit van de onderhoudswerkzaamheden in voldoende mate gewaarborgd worden? Het onderhoud dient namelijk zeer regelmatig plaats te vinden: soms dagelijks, over het algemeen wekelijks en ook tijdens de winterstop en vakantieperiodes;
- is er voldoende specialistisch gereedschap en materiaal aanwezig?
- blijft het accommodatiegebruik na de privatisering laagdrempelig?
- levert de privatisering voor beide partijen voldoende organisatorische en financiële voordelen op?
- wat gebeurt er als een vereniging ophoudt te bestaan of de taken niet naar behoren kan uitvoeren?

Als één of meer van deze vragen ontkennend worden beantwoord, zal privatisering weinig kansen bieden voor een succesvolle exploitatie. De gemeente benadrukt dat privatisering een 1:1 traject is. De gemeente zal met iedere vereniging afzonderlijk dat traject moeten inventariseren. Dat vraagt een behoorlijke inspanning van gemeente (ambtelijk) en vereniging.

Vooraf bij de overdracht van de gespecialiseerde cultuurtechnische onderhoudstaken kunnen zich problemen en afbreukrisico's voordoen. Zo is de continuïteit sterk afhankelijk van de vraag of een verenigingsbestuur (en zijn terreincommissie) voor een langere periode blijft functioneren. Daarom wil de gemeente verenigingen in geval van privatisering stimuleren om nauw samen te werken: kennis, mensen en materieel uitwisselen. Dit vereist een andere instelling van de verenigingen; zij zullen over de eigen schutting heen moeten kijken.

Vast staat dat het cultuurtechnische onderhoud voor een lange termijn gegarandeerd moet zijn. Gebeurt dat niet, dan is er al snel sprake van teruggang van kwaliteit van de velden of gebouwen (zie de klachten van HC Winsum, Viboa, Hunsingo) en zelfs op de wat langere termijn het gevaar van kapitaalvernietiging. Ook moet niet onderschat worden welke eisen aan de flexibiliteit van inzet van vrijwilligers gesteld worden in het geval van bijv. bijzondere weersomstandigheden (extreme droogte, extreem nat). Dan is de vereiste vakkennis een kritieke factor binnen vrijwilligersorganisaties: in de meeste gevallen ontbreekt het daaraan. Tenslotte doen zich, zoals de ervaring leert, vaak problemen voor bij de financiering voor de aanschaf van professionele onderhoudsapparatuur.

De problemen en afbreukrisico's bij de overdracht van beheer en onderhoud aan opstallen zijn veel minder groot. Er is geen sprake van een onaanvaardbare taakverzwaring en eigendoms-overdracht geeft de gebruikers een grotere handelings- en bewegingsvrijheid. Aan vakkennis en het ter beschikking hebben van professionele apparatuur worden minder zware eisen gesteld. Daarnaast is de afhankelijkheid van extreme weersomstandigheden minder groot en kan de continuïteit van schoonmaak en onderhoud door bijvoorbeeld de inzet van In-stroom/Doorstroombanen makkelijker gegarandeerd worden.

4.1.5 Beleidsmaatregelen

Uit de voorgaande paragrafen komen voor de korte en langere termijn de volgende maatregelen voort:

Korte termijn (tot 2006)

- De huidige privatiseringsregelingen zullen worden geëvalueerd, waarbij ook ervaringen van andere gemeenten zullen worden onderzocht. Dit kan leiden tot aanpassing van de bestaande overeenkomsten. Bij nieuwe privatiseringen is die evaluatie richtinggevend voor de te maken afspraken.
- Intensiveren van gemeentelijk toezicht op onderhoud.
- Achterstallig onderhoud aan velden zal worden aangepakt. Dit zal integraal gebeuren, dat wil zeggen: alle gemeentelijke velden en kleedgebouwen zijn geïnspecteerd. Waar de knelpunten het grootst zijn, zal het eerst worden opgetreden. De gemeente zal hierbij geen onderscheid maken tussen gemeentelijke en geprivatiseerde voorzieningen.
- Voor de reeds geprivatiseerde velden en kleedkamers zal na eventuele verbetering een nieuwe overeenkomst met de gebruiker worden getekend, waarin onder meer een duidelijke taakverdeling is opgenomen. De werkzaamheden die ten laste komen aan de gemeente en de gebruiker zullen hierbij met naam en toenaam worden vermeld. Dit schept voor zowel de gebruiker als voor de gemeente duidelijkheid. De benodigde exploitatiesubsidie zal indien nodig worden aangepast aan de huidige normen.
- Gebouwen die door verenigingen zelf zijn gerealiseerd en gebouwen die volledig eigendom zijn van verenigingen vallen buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente.
- Vervanging of uitbreiding van geprivatiseerde voorzieningen of nieuwbouw komt volledig voor rekening van de betreffende vereniging. De gemeente kan de verenigingen hierbij op twee manieren helpen:
  1. door het instellen van een accommodatiefonds, waaruit verenigingen voor de bouw van verenigingsopstallen, niet zijnde kantines, een bepaalde gemaximaliseerde bijdrage kunnen ontvangen;
  2. door zich garant te stellen voor een lening die de vereniging aanvraagt. De vereniging kan hierbij een beroep doen op zogenaamde SWS gelden: een lening waarbij de Stichting Waarborgfonds Sportaccommodaties (SWS) en de gemeente elk voor 50% van de lening borg staat. SWS zorgt voor een nauwe begeleiding van de club bij aanvraag van de lening. Zo zal SWS onder meer de toekomst van de club en de financiële mogelijkheden onderzoeken. Al met al gaat het hierbij om een zorgvuldig traject waarbij getracht wordt elk risico te vermijden.
- Het veld, de kantine en de kleedruimten van hockeyvereniging Winsum verkeren in een zeer slechte staat. De gemeente staat daarom voor de keuze:
  1. Investeren in een nieuw grasveld. De kosten hiervan bedragen circa € 65.000. Zo'n 98% van alle hockeyverenigingen in Nederland speelt inmiddels op kunstgras. Clubs met alleen grasvelden hebben weinig levensvatbaarheid.
  2. Aanleg van een kunstgrasveld. De kosten hiervan bedragen circa € 400.000 (incl. BTW). Als dit veld alleen door de hockeyvereniging gebruikt zal worden, zal het gelet op het kleine ledental van de club (60 leden) zwaar onderbezet zijn.

Met een kunstgrasveld kunnen echter meer knelpunten worden opgelost, zodat er sprake zal zijn van multifunctioneel, doelmatig en intensief gebruik en een hoogwaardige kwaliteit. Dankzij de realisatie van een kunstgrasveld:

- kan het bestaande in slechte staat verkerende hockeyveld worden vervangen en blijven de mogelijkheden voor hockey in Winsum bestaan;
- kan ook het slechte trainingsveld van DWA vervangen worden;
- beschikken HV Winsum en DWA samen over een kwalitatief goede wedstrijd en trainingsaccommodatie;
- kunnen ook voetbalclubs als Viboa en Hunsingo er terecht voor trainingen en pupillenwedstrijden, zodat bestaande velden van deze clubs ontlast worden;
- kunnen ook andere organisaties sportieve activiteiten kunnen ontplooiën, bijvoorbeeld seniorentennis of schoolsport.

Bij de realisatie van de nieuwe accommodatie zal de gemeente rekening houden met bestaande ruimtelijke randvoorwaarden, zoals herverkaveling rond het sportpark, met een gunstige situering ten opzichte van DWA, Viboa en Hunsingo en met de mogelijkheden van medegebruik van bestaande voorzieningen zoals kleedkamers en clubgebouwen. De clubs zullen zelf invulling moeten geven aan het gebruik van het veld (inroostering van activiteiten) en randvoorwaarden zoals kleedruimte en het gebruik hiervan.

Langere termijn (2006-2015)

- Verdere privatiseringsmogelijkheden beoordelen volgens voorgestelde criteria.
- Intensivering gebruik buitensportvoorzieningen, onder meer door medegebruik door andere organisaties en clubs. Bijvoorbeeld door toevoeging van nieuwe functies aan gebouwde voorzieningen zoals kinderopvang, trefpunt ouderen/jongeren e.d.
- Nadere bestudering van de mogelijkheden om samenwerking (of mogelijk fusies) tussen verenigingen te bevorderen zodat mogelijkheden ontstaan om het gebruik van sportcomplexen te optimaliseren of zelfs om accommodaties te vernieuwen. De gemeente zal verenigingen die zelf besluiten om vergaand samen te werken actief ondersteunen en begeleiden. Verder sluit de gemeente niet uit om in de toekomst samenwerking of fusie af te dwingen. Daarbij zal zij de betrokken verenigingen zonodig financieel tegemoet treden.
- Elke kern zal zoveel mogelijk blijven beschikken over een aantal basisvoorzieningen. Het aanbod en de vraag zullen echter niet alleen worden afgezet tegenover het maatschappelijk belang, ook het economisch rendement van een sportvoorziening zal nader worden beschouwd. Als voorbeeld kan hierbij de voetbalvoorziening in Feerwerd worden genoemd, die ook een belangrijke functie heeft voor Ezinge en Garnwerd, dorpen die geen voetbalaccommodatie (meer) hebben. Ook zijn recent de voetbalverenigingen in Baflo en Rasquert (Marcia en CSB) gefuseerd. Onderzocht wordt in hoeverre een dergelijke aanpak ook in Sauwerd/Adorp kan worden toegepast. Op jeugdgebied werken de beide clubs (SIOS en Adorp) al nauw samen.
- Centralisatie van sportvoorzieningen in een nieuw vorm te geven sportpark in Winsum. De van de Wierdastichting aangekochte grond (6-7 ha) leent zich hier zo mogelijk voor. De haalbaarheid van een dergelijk centraal sportpark zal nader onderzocht moeten worden.

4.1.6 Overige accommodaties

In Winsum zijn naast de genoemde binnen- en buitensportaccommodaties voorzieningen aanwezig voor paardensport (Willem Steeman Manege, particulier) een openluchtzwembad (verhuurd aan stichting). Omvang en kwaliteit van deze accommodaties zijn voldoende. De gemeente ziet op korte of langere termijn geen aanleiding om in te grijpen in het beheer van deze voorzieningen.

4.2 Sportstimulering en sportontwikkeling

Zoveel mogelijk inwoners van Winsum moeten aan sport kunnen doen. Sport is namelijk gezond, verbetert leefbaarheid en sociale cohesie en draagt bij aan het welzijn en welbevinden van de Winsumers. De gemeente neemt daarom beleidsmaatregelen om de kwaliteit van het bestaande sportaanbod hoog te houden, de sportdeelname door bepaalde bevolkingsgroepen te verhogen en de spreiding en variatie binnen het gemeentelijke sportaanbod te garanderen.

4.2.1 Algemeen

In Winsum houdt een groot aantal instanties zich bezig met het organiseren van sportactiviteiten. In de eerste plaats natuurlijk de sportverenigingen. Het bevorderen van de deelname aan een bepaalde sport is hun hoofddoel. Naast die verenigingen zijn er andere organisaties die zich volledig of gedeeltelijk met sport bezig houden:

- een sportschool, een commerciële sportorganisatie;
- oudereninstellingen die MBvO (Meer Bewegen voor Ouderen) activiteiten organiseren;
- jongeren-/welzijnsinstellingen die specifieke activiteiten voor jeugd en jongeren opzetten;
- het basis en voortgezet onderwijs die al dan niet met vakleerkrachten sportonderwijs geven;
- een gehandicaptenplatform dat zich sterk maakt voor de organisatie van aangepaste sportactiviteiten.

Daarnaast is het natuurlijk mogelijk om buiten georganiseerd verband te sporten: gewoon zelf een rondje hardlopen, skeeleren of fietsen of zelf met vrienden voetballen of volleyballen, om maar een paar voorbeelden te noemen.

Kortom: in Winsum is een breed spectrum van sportactiviteiten aanwezig. De gemeente zet zich hier op diverse manieren voor in. De gemeente ondersteunt sportverenigingen door het creëren van gunstige voorwaarden in de sfeer van het beschikbaar stellen van accommodaties. Activiteiten op het gebied van sportstimulering kunnen in aanmerking komen voor subsidie als deze een bijdrage leveren aan de integratie van groepen die in een 'achterstandssituatie' dreigen te raken of daar reeds in verkeren. Een voorbeeld hiervan is sportstimulering voor ouderen of allochtonen.

Verenigingen of instellingen die zich bezighouden met het organiseren van bijzondere wedstrijden of toernooien die van belang zijn om de sportbeoefening in de gemeente Winsum te stimuleren, kunnen in aanmerking komen voor subsidie. Speciale sportevenementen zoals bijvoorbeeld de rijwielvierdaagse, de zwemvierdaagse en de Artemis-loop kunnen voor subsidie in aanmerking komen.

Hierna volgt een beschrijving van de organisaties, hun activiteiten en aandachtspunten.

4.2.2 Sportverenigingen

Huidige situatie

De gemeente Winsum heeft een vooronderzoek gedaan onder de sportverenigingen in Winsum. In dit vooronderzoek komen de huidige situatie, wensen, opmerkingen en klachten aan de orde. Deze paragraaf is mede gebaseerd op de resultaten van het vooronderzoek.

Sport is diep geworteld in de kernen

Winsum kent een grote diversiteit aan sporten. Het verenigingsleven is rijk, mede omdat in de vele kernen die Winsum telt, sociale structuren zoals sportverenigingen diep geworteld zijn in de lokale samenleving. In sommige kernen werken sportverenigingen zelfs samen, zoals SIOS en Adorp die vijf gezamenlijke jeugdteams hebben, Hunsingo en Viboa die een gezamenlijk jeugdteam op de been brengen en van plan zijn een gezamenlijke futsalafdeling (zaalvoetbal) op te richten. DWA en Viboa zijn een gezamenlijke sponsoractie gestart ten behoeve van de jeugd. Ook binnen de takken van sport is sprake van samenwerking tussen verenigingen, bijvoorbeeld tussen de jeu de boulesverenigingen in Baflo en Winsum die gezamenlijke winteractiviteiten organiseren.

Hoge georganiseerde sportdeelname

De sportverenigingen in de gemeente Winsum beschikken samen over ongeveer 5.500 leden. Dit komt neer op een participatiegraad van 39%. In vergelijking met landelijke gemiddelden is dit hoog. De meeste leden sporten bij een vereniging in het eigen dorp. Over het verloop van het ledental in de afgelopen jaren bestaat geen duidelijkheid. Onze verwachting is dat het totale ledental per saldo nauwelijks is gewijzigd. Van de verenigingen verwacht 22% in de nabije toekomst te zullen groeien. 12% Verwacht een dalend ledental.

Oudere jeugd haakt af

Een aantal sportverenigingen geeft aan moeite te hebben met het binden van de oudere jeugd. Zij hebben baantjes, verhuizen of houden zich meer bezig met andere (vrijtijds-) activiteiten. Sommige verenigingen constateren echter ook dat een aantal jongeren na hun twintigste weer terugkeert naar de vereniging. Sommige verenigingen in Winsum betrekken de jeugd al vroeg bij de organisatie van activiteiten en geven ze hierbij veel verantwoordelijkheid. Op die manier trachten zij de binding te versterken en de uitstroom te beperken.

Veel zelfwerkzaamheid

Het sportaanbod in Winsum wordt grotendeels georganiseerd door de sportverenigingen. De verenigingen ontvangen geen subsidie van de gemeente (uitgezonderd de sterk gesubsidieerde huurtarieven voor accommodaties) en slagen erin zelfstandig een groot aanbod te brengen. Een groot deel van de buitensportaccommodaties is geprivatiseerd, mede op verzoek van de verenigingen zelf. Dat de verenigingen in staat zijn om zelf accommodaties te beheren en activiteiten te organiseren is mede te danken aan het grote aantal vrijwilligers.

Aanpassen aan ontwikkelingen

De activiteiten van de sportverenigingen spreken voor zich: zo organiseert een voetbalvereniging voetbalwedstrijden en een tennisvereniging tenniswedstrijden. In paragraaf 2.1 zien we dat de bevolkingssamenstelling verandert, in paragraaf 2.3 zien we dat mensen anders tegen sport aan gaan kijken. Ook sportverenigingen zullen dus moeten veranderen. De sportverenigingen in Winsum erkennen dat er veranderingen op komst zijn.

Maar dit betekent in hun ogen niet automatisch dat ze hun activiteiten *moeten* aanpassen. Immers, een voetbalvereniging blijft een *voetbalvereniging*.

Veel verenigingen bieden al nevenactiviteiten aan zoals jeugdkampen of klaverjasavonden voor ouderen. Ze beogen hiermee de binding met de club te vergroten. Het zijn vaak dat soort activiteiten die clubs van elkaar onderscheiden en de identiteit van een club bepalen. Veel Winsumer clubs zeggen dat zij zelf in staat zijn om een ander (neven-)aanbod te kunnen organiseren als de omstandigheden daarom vragen. Zij willen hiertoe zeker niet verplicht worden en blijven een groot belang hechten aan eigen initiatief en zelfstandigheid.

Zo ziet een aantal clubs in dat er meer aandacht nodig is voor de groeiende groep 55-plussers. Vooral bij sporten als tennis, jeu de boules, atletiek en hockey groeit deze groep. De groei van deze groep binnen de vereniging is enerzijds een automatisme: de leden worden nu eenmaal ouder en zolang de club hen blijft boeien en binden, blijven ze lid. Anderzijds zal de club zichzelf moeten promoten onder deze categorie, dus nieuwe leden aantrekken. Niet alleen om als club bestaansrecht te blijven houden, maar ook omdat nieuwe leden potentiële vrijwilligers zijn. Uiteraard zal elke vereniging die afweging voor zich maken.

Tekort aan vrijwilligers

De organisatie van de vereniging vergt veel mankracht: vrijwillig kader, bestuurlijk kader en commissiekader. Allemaal taken die vrijwillig en in de vrije tijd moeten worden uitgevoerd. Van alle verenigingen in Winsum zegt 44% om één of meer redenen problemen te hebben bij het vinden van voldoende gekwalificeerde vrijwilligers voor de diverse taken binnen de vereniging. Veelal is tijdgebrek de belangrijkste reden waarom de clubs geen vrijwilligers kunnen vinden, maar ook de geringe omvang van het ledenbestand en onvoldoende motivatie bij de leden spelen vaak mee. Landelijk heeft 49% van de sportverenigingen moeite met het vinden van voldoende gekwalificeerd vrijwillig kader.

Overigens zegt alleen het aantal vrijwilligers onvoldoende. De kwaliteit van kader en vrijwilligers spelen minstens een even belangrijke rol. Zeker verenigingen die een geprivatiseerde accommodatie beheren zullen dit kunnen beamen. De wijze waarop het onderhoud en beheer van de accommodatie wordt uitgevoerd is sterk afhankelijk van de vaardigheden en kennis van het kader. Als die onvoldoende zijn, heeft dat gevolgen voor het beheer en dus voor de kwaliteit van de accommodatie.

De gemeente Winsum heeft in het kader van de Stimuleringsregeling Vrijwilligers ('Vrijwilligersimpuls') een aanvraag gedaan om een Steunpunt Vrijwilligerswerk te ontwikkelen. Winsum wil de ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties in de gemeente op een hoger peil brengen. Het Steunpunt Vrijwilligerswerk zal zich onder meer bezighouden met deskundigheidsbevordering, bemiddeling (via een vrijwilligersvacaturebank) en advisering over knelpuntenaanpak. Verder werkt het Steunpunt samen met het Huis voor de Sport Groningen. Het project heeft een looptijd tot eind 2004. Bij gebleken succes zullen de activiteiten worden voortgezet. De kosten komen dan volledig voor rekening van de gemeente.

Beleidsmaatregelen

Uit de voorgaande paragrafen komen voor de korte en langere termijn de volgende maatregelen voort:

Korte termijn (tot 2006)

Rol van de gemeente

De genoemde knelpunten maken het functioneren van verenigingen moeilijker en moeizamer. Daarmee is de soliditeit van de vereniging als uitvoeringspartij van het gemeentelijk sportbeleid niet langer meer verzekerd. De gemeente is mede verantwoordelijk voor het aanpakken van de knelpunten en organisatorische problemen waarvoor de verenigingen zich gesteld zien. Daarom wil de gemeente een actieve rol vervullen in:

- een actieve toeleiding van specifieke doelgroepen naar verenigingen;
- het stimuleren van het bestuurlijk vermogen en professionaliteit van verenigingen;
- het stimuleren van schaalvergrotingen;
- het stimuleren van samenwerking, niet uitsluitend met andere sportverenigingen, maar ook (en vooral) met scholen, beheersstichtingen en welzijnsorganisaties.

Eigen verantwoordelijkheid

De gemeente is van mening dat de verenigingen zelf in staat zijn om aansprekende activiteiten te organiseren voor de gehele gemeenschap, inclusief jongeren en senioren. De gemeente zal daarom niet zelf met activiteiten of maatregelen komen, maar verwacht hierbij een actieve eigen bijdrage van de verenigingen. Wel zal de gemeente verenigingen en andere organisaties stimuleren:

- door mee te denken en verenigingen suggesties te geven voor projecten;
- door het organiseren van periodieke thema-avonden;
- door middelen aan verenigingen beschikbaar te stellen zodat zij hun deskundigheid kunnen vergroten, bijvoorbeeld door kaderopleidingen te volgen of externe deskundigheid (via het Huis voor de Sport Groningen) in te huren;
- door subsidie te verstrekken voor projectvoorstellen of bijzondere activiteiten van de sportverenigingen.

Subsidie

- De gemeente wil het huidige subsidiebedrag voor sportactiviteiten handhaven (in totaal € 5.011).
- Sport heeft een belangrijke sociale functie en zal daarom ook bekeken worden vanuit andere hoeken van het welzijnsbeleid, zoals het jongerenwerk of ouderenwerk. De gemeente is van mening dat sportverenigingen die activiteiten organiseren in samenwerking met onderwijs en jongeren- of oudereninstellingen ook mogen rekenen op bijdragen van de gemeente. De gemeente zal ook die instellingen stimuleren om samenwerking met de sportverenigingen te zoeken en samen tot nieuwe initiatieven te komen. Er zal daarom een afzonderlijk fonds in het leven worden geroepen voor sportstimulering bij doelgroepen.

Vrijwilligers

Vrijwilligerswerk is een wezenlijk onderdeel van de sportinfrastructuur. Zonder vrijwilligers geen vereniging. Zonder vrijwilligers geen georganiseerde sport. De sport is een arbeidsintensieve sector, waarin de vrijwilligers het menselijk kapitaal zijn dat maatschappelijk gezien een enorme economische waarde vertegenwoordigt. De meeste verenigingen kunnen putten uit een groot arsenaal aan vrijwilligers. Ze geven echter ook aan dat het moeilijk is om gekwalificeerde vrijwilligers te mobiliseren. Bij nieuwe activiteiten moet vaak een beroep worden gedaan op de bestaande vrijwilligers en dat zijn vaak de oudere leden. De toenemende complexiteit vraagt daarnaast meer inspanningen en kwaliteit van de huidige vrijwilliger.

De gemeente zal binnen de mogelijkheden van de vrijwilligersimpuls investeren in de sportvrijwilligers:

- door besturen van verenigingen te stimuleren tot het ontwikkelen van een vrijwilligersbeleid;
- door verenigingen nadrukkelijk te betrekken bij het vrijwilligerssteunpunt;
- door kennisbevordering en kennistransfers, onder meer via het vrijwilligerssteunpunt;
- door andere vormen van professionalisering te stimuleren, zoals de aanstelling van I/D banen en sociale activeringsprogramma's.

Langere termijn (2006-2015)

- Met de breedtesportimpuls beoogt de gemeente een blijvende sportdeelname te bevorderen. Hiervoor trekt zij tot en met 2006 jaarlijks € 3.176, naast een even hoge bijdrage van het Rijk. Doel van de projecten is onder meer te komen tot een structurele verbetering van de sportinfrastructuur in de gemeente doordat de projecten geheel of gedeeltelijk kunnen worden gecontinueerd. Na 2006 wil de gemeente dit bedrag, na indexatie, beschikbaar blijven stellen aan de sport. Het totale subsidiebudget voor sportstimulering en sportontwikkeling komt hiermee op minstens € 8.187.

4.2.3 Anders georganiseerde en ongebonden sport

Commerciële sport

Het aanbod van commerciële voorzieningen in de gemeente Winsum is beperkt. Sport- en fitnesscentrum Veldwijk biedt diverse sportactiviteiten aan voor een brede doelgroep. Het fitnesscentrum heeft een bovenregionale uitstraling, ongeveer 60% van de circa 500 leden is afkomstig uit de gemeente Winsum. Veldwijk heeft vooral volwassen leden (30-60 jaar), hoewel de laatste tijd het aantal jongeren stijgt. De fitnessonderneming heeft diverse contacten met sportverenigingen die voor een gereduceerd tarief kunnen trainen. Incidenteel zijn er activiteiten voor gehandicapten. In de nabije toekomst zijn weinig veranderingen in de vraag te verwachten. Individualisering levert mogelijk meer klanten op, de lichte groei van het aantal jongeren is hiervoor mogelijk een aanwijzing. Kennelijk spreken fitnessactiviteiten hen meer aan dan de traditionele verenigingsactiviteiten.

Jeugd- en jongerensport

Veel sportende jeugdigen

Tijdens een skateclinic voor jongeren van 11 tot 18 jaar in juni 2002 is een enquête gehouden over onder meer de sportdeelname. Van de 84 respondenten geven er 8 aan niet aan sport te doen. De meeste sporters (66) geven aan lid te zijn van een sportvereniging. Hieruit trekken we niet de conclusie dat het goed zit met de jeugdsportdeelname. Het ging namelijk niet om een representatieve steekproef maar een groep deelnemers aan een skateclinic. Toch geeft dit wel een indicatie dat de houding tegenover sport positief is. Dit bevestigt de bevindingen uit onderzoeken onder de Groninger jeugd waaruit blijkt dat de sportdeelname onder jeugdigen hoog is: 80%.

Sport voor jeugdigen betreft niet alleen de activiteiten van de sportverenigingen. De jeugd sport ook zelf op straat en op veldjes. In Winsum, maar ook in andere dorpen bestaat vraag naar veilige en verzorgde trapveldjes. Inmiddels is een notitie over trapvelden in voorbereiding.

Jongeren en sport

De jongerencultuur is een dynamische cultuur waarin oude kaders zoals de sportvereniging steeds minder lijken te passen. Ook in Winsum is dit het geval. Sport moet concurreren met andere activiteiten: bijbaantjes, studie, andere vrijetijdsinvulling. Sporten voor de fun staat voorop. Het jongerenwerk bemoeit zich zijdelings met bewegingsactiviteiten voor jongeren (bijvoorbeeld de skateclinic) en zal op korte termijn activiteiten ontwikkelen. Verder heeft zij het initiatief genomen om een skatevoorziening in Winsum te realiseren.

Project 'Wat jeugd beweegt'

De gemeente Winsum neemt deel aan het programma 'Samen sterk voor de lokale sport', in samenwerking met het Huis voor de Sport Groningen. Dit is een programma in het kader van Rijksstimuleringsregeling Breedtesport, ofwel de Breedtesportimpuls. Bij deze regeling subsidieert het Rijk gemeentelijke sportstimuleringsprojecten, onder de voorwaarde dat de gemeente zelf ook 50% van de kosten betaalt. Eén van de projecten in de gemeente Winsum betrof het bevorderen van het gebruik van sport als instrument in het lokaal jeugdbeleid. De uitvoering hiervan vindt plaats in de periode 2001/2003. Het streven is een samenwerkingsverband op te zetten tussen onderwijs, sportverenigingen en jeugd- en welzijnswerk. Het project richt zich op de hoogste groepen van het basisonderwijs. Tot de activiteiten behoren onder meer buitenschoolse sportactiviteiten, begeleiding en ondersteuning van sportverenigingen bij de verbetering van hun jeugdactiviteiten en -beleid en het aanreiken en leren werken met sportkennismakingspakketten op basisscholen, zoals bijvoorbeeld 'Kies voor Hart en Sport'.

Als vervolg op dit project zal in de periode 2005/2006 een soortgelijk project worden uitgevoerd voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Hierbij gaat het onder meer om sportactiviteiten, fitheidstesten, het belang van beweging, jeugdparticipatie binnen de sportvereniging en fair play.

Belangrijk binnen deze projecten is de integrale afstemming: gemeente, verenigingen, scholen, GGD, jeugdwerk en anderen zijn erbij betrokken. Het geeft aan dat de gemeente serieus inzet op het versterken van de in paragraaf 2.6 genoemde raakvlakken tussen sport en andere velden.

Onderwijs en sport

Basisonderwijs

In de gemeente Winsum krijgen de meeste leerlingen minimaal één keer per week gymles van de vakleerkracht (76%), de overige leerlingen krijgen uitsluitend les van een groepsleerkracht. De invloed van een vakleerkracht op de sportdeelname is groot. Leerlingen die les hebben van een vakleerkracht doen vaker aan sport dan de overige leerlingen. Vooral het belang van de vakleerkracht voor de motorische ontwikkeling van leerlingen is groot. De gemeente Winsum zal de besturen van het openbaar en bijzonder basisonderwijs stimuleren om vakleerkrachten aan te nemen vanaf groep 3.

In Winsum wordt in beperkte mate schoolzwemmen gegeven. In de gemeente is alleen een openluchtzwembad. De openingsperiode van het zwembad is te kort om iedereen af te kunnen laten zwemmen.

Voortgezet onderwijs

De tijd dat een docent bewegingsonderwijs alleen de gymlessen verzorgt is voorbij. Een nieuwe ontwikkeling is de sportoriëntatieles in de bovenbouw (vierde jaar). Op het Wessel Gansfort College betekent dit dat een aanbod van nieuwe bewegingsvormen aan de leerlingen wordt gegeven. Hiervoor is onder meer contact gezocht met de karatevereniging. Verder biedt de school haar leerlingen facultatieve schoolsportactiviteiten aan met als doel 'lekker bezig te zijn'. Invulling van de activiteiten gebeurt aan de hand van mogelijkheden van de leerlingen. Een bijzondere activiteit is het schoolvoetbaltoernooi voor klassteams (eerste-vierde jaar) dat De Groene School en het Wessel Gansfort College organiseren. Verder wordt, als daar aanleiding toe is, motorische remedial teaching gegeven, wat niet alleen van belang is voor de motorische begaafdheden van leerlingen, maar ook effect heeft op het totale functioneren van de leerling (gevoel van zekerheid).

Een belangrijke voorwaarde voor de bewegingslessen in het voortgezet onderwijs is de beschikbaarheid van een goede accommodatie. Een andere voorwaarde is dat de leerlingen zelf voldoende fysiek gevormd zijn. Juist daarom is aandacht voor deskundig bewegingsonderwijs in het basisonderwijs belangrijk.

Ouderensport

In het recente verleden zijn in de gemeente diverse initiatieven van de grond gekomen om het bewegen voor 55-plussers te bevorderen. Zo is een aantal organisaties actief op het gebied van Meer Bewegen voor Ouderen (MbVO). Echter, ze werken allemaal apart, er is geen permanente structuur in de gemeente die de ouderensport ondersteunt en bevordert. Wel ontvangt bijvoorbeeld de Stichting 55+ subsidie van de gemeente waardoor zij onder meer sport- en bewegingsactiviteiten kan uitvoeren. Ook het MbVO kan mede door lage financiële drempels haar activiteiten organiseren.

Een aantal jaren geleden is een GALM-traject opgestart. GALM, het Groninger Actief Leven Model beoogt om met een actieve benadering van 55-plussers hen tot een actievere leefstijl te bewegen. Het is een programma waarin een groep niet actieve ouderen gestimuleerd wordt tot meer bewegingsactiviteiten. De activiteit is geslaagd: na afloop van het traject is de groep blijven bestaan. Onder auspiciën van een gymvereniging komt de groep nog regelmatig bij elkaar om sportief actief te zijn. In 2003 zal een soortgelijke activiteit worden opgestart in het kader van de breedtesportimpuls in nauwe samenwerking met de werkgroep Sport en 55+. Op een ouderendag in oktober 2002 is onderzocht hoe actief de ouderen in de gemeente Winsum zijn. Ook hierbij gaat het niet om een representatieve steekproef, de resultaten gelden alleen voor de deelnemers en geven slechts een indicatie. Van de 30 55-plussers geven er 21 aan sportief actief te zijn.

Aangepaste sport

Het gehandicaptenplatform Winsum maakt zich sterk voor de organisatie van activiteiten voor gehandicapten. Het aanbod van sportactiviteiten voor mensen met een handicap in de gemeente Winsum is beperkt. Enerzijds omdat de accommodaties hiervoor onvoldoende aangepast zijn, zodat het niet *mogelijk* is om activiteiten te organiseren. Alleen fitnesscentrum Veldwijk heeft mogelijkheden en biedt af en toe activiteiten aan. Anderzijds omdat er onvoldoende organisaties zijn die hun medewerking kunnen of willen verlenen. Het Gehandicaptenplatform ziet graag dat ook sportverenigingen hun bijdrage leveren. Zij hebben echter vaak onvoldoende kennis in huis om hiermee om te gaan.

Beleidsmaatregelen

Uit de voorgaande paragrafen komen voor de korte en langere termijn de volgende maatregelen voort:

Korte termijn (tot 2006)

Doelgroepactiviteiten

Sportverenigingen zijn niet meer de exclusieve sportaanbieder. Er is een groeiende markt van anders georganiseerde sportaanbieders: van commercieel tot kleinschalig opererende zelforganisaties op buurt- en wijkniveau. Daar is niets mis mee, omdat alle sportaanbieders samen een bijdrage leveren aan de algehele sportbevordering en bewegingsstimulering in de gemeente Winsum. Kunnen verenigingen geen bijdrage leveren tot de algehele sportbevordering, dan zal de gemeente op zoek gaan naar andere partijen, in het bijzonder die in het anders georganiseerde sportcircuit. Dit is niet alleen een taak van de sportsector, maar ook van onder meer de jongeren- en ouderensector. In het jeugd- en ouderenbeleid zal dus plaats moeten zijn voor een sportparagraaf. Voorbeelden:

- inkoop van uren en ruimte voor sporten door specifieke doelgroepen zoals jongeren en 55 plussers. Het initiatief hiervoor zal vanuit de gemeentelijke afdelingen sport en welzijn in samenwerking met welzijnsstichtingen genomen worden;
- het stimuleren tot samenwerking en kennisuitwisseling tussen verschillende groepen aanbieders. Zo zijn er momenteel diverse Meer Bewegen voor Ouderen groepen, zonder dat er sprake is van samenhang. Ook hierbij zal sprake zijn van een gezamenlijk initiatief van gemeente en welzijnswerk.

Sport en gezondheid

Met sporten en bewegen valt gezondheidswinst te behalen, zo wijzen onderzoeken uit. Het gaat hier om gegevens uit landelijke onderzoeken. Het beeld voor Winsum wijkt niet af van het landelijke beeld. Eén van de onderzoeksbevindingen wordt zelfs bevestigd door onderzoek van de GGD, waarvan de uitkomst is dat er teveel Winsumers met overgewicht zijn. De gemeente heeft op het terrein van volksgezondheid expliciete preventieve taken. Hoe valt de preventieve taak van de lokale overheid op het gebied van sport en beweging nu in te passen in het gemeentelijke sportbeleid?

Daarvoor is het nodig om aanvullend op sportbeoefening ook tot bewegingsbevordering te komen. Met laagdrempelige vormen van bewegen die minder intensief zijn, minder gestructureerd dan de reguliere sportbeoefening en beter inpasbaar zijn in het dagelijkse leven. Gezond bewegen (fietsend naar het werk, trappen lopen, het blokje om, tuinieren) zal deel moeten gaan uitmaken van de sportagenda. Een voorbeeld kan de ontwikkeling van een sportpaspoort voor de jeugd zijn.

Het propageren van een “Gezond Leven” stijl

In verschillende settings: de sportvereniging, de sportschool, het buurthuis, de school kan aandacht geschonken worden aan aspecten van gezondheid. Zo is er een duidelijke relatie tussen voeding en sporten te leggen. Sportaanbieders en sportopvoeders hebben hier een belangrijke rol te vervullen. Omdat het met de informatievoorziening en voorlichting op dit gebied niet al te best gesteld is, moet daarin geïnvesteerd worden. De GGD kan daarin een belangrijke rol vervullen. De gemeente zal een gezonde leefstijl stimuleren en faciliteren. Periodiek (tenminste eens per vier jaar) zal een “gezond leefstijl” onderzoek/monitoring gehouden worden. De gemeente zal voorlichtingscampagnes actief steunen en zijn website openstellen voor informatieverstrekking.

Onderwijs

In overleg met de gemeentelijke afdeling onderwijs zal de gemeente verdere verbetering van het gymnastiekonderwijs op basisscholen bevorderen, bijvoorbeeld door de inzet van vakdocenten en de samenwerking met onder meer verenigingen, GGD en Huis voor de Sport Groningen.

Stimuleren aangepast sporten

De inactiviteit bij chronisch zieken en gehandicapten is groter dan bij andere bevolkingsgroepen. Het voorkomen van die inactiviteit is voor de gemeente een aandachtspunt. Binnen de gemeente Winsum bestaat onvoldoende draagvlak om te komen tot een structureel aanbod van aangepaste sportactiviteiten. De gemeente zal daarom vooral een loket- en verwijzfunctie hebben als het gaat om dergelijke sportactiviteiten. Hiervoor zal zij onder meer nauw contact onderhouden met het gehandicaptenplatform en organisaties in buurgemeenten waar wel activiteiten worden aangeboden. Binnen bestaand welzijnsbudget kunnen hiervoor subsidies worden aangesproken.

Sport in de openbare ruimte

Winsum heeft rust, ruimte en recreatie hoog in het vaandel staan. De gemeente streeft naar het behoud van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Dat zal inwoners aan Winsum binden. De woning zelf staat dan voorop. Daarna komt het voorzieningenniveau, dat bepalend is voor een gevarieerde vrijetijdsbesteding dicht bij huis. In dit verband vindt de gemeente het noodzakelijk om te komen tot de aanleg van voorzieningen die routegebonden sport- en recreatiegebruik mogelijk maken. Te denken is aan veilige routes om te kanoën, fietsen, wandelen, joggen, skeeleren en voor ruitersport. Winsum leent zich met zijn talrijke buitengebieden en fiets- en waterverbindingen uitstekend voor deze vormen van sporten en bewegen. Verder zullen er voldoende, ook voor gehandicapten toegeruste voorzieningen moeten komen. Voorts ziet de gemeente in dit kader het belang van de beschikbaarheid van voldoende multifunctionele speel- en trapveldjes en voor onder meer de ouderen goede jeu de boulesbanen. Om de kwaliteit van de trapvelden op peil te houden is in 2003 en 2004 € 5.000 beschikbaar.

Algemeen

Om het integraal sportbeleid, de voortgang hiervan en de gemeentelijke inzet op het gebied van sport onder de aandacht van de Winsumer bevolking te brengen zullen onder meer publicaties worden uitgegeven en themabijeenkomsten worden georganiseerd. Hiervoor is jaarlijks € 2.500 beschikbaar.

Langere termijn (2006-2015)

- Na evaluatie zullen succesvolle projecten worden voortgezet. Minder geslaagde projecten zullen worden aangepast of omgevormd.
- De vastgestelde budgetten zullen waar nodig worden verschoven of verruimd.

DEEL 3

PLANNING EN FINANCIEN

2003-2006

2003

Activiteit	Budget ²	Toelichting
Intensivering toezicht op onderhoud / hygiëne zaalsportaccommodaties	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Onderhoud en vervanging zaalsportaccommodaties	€ PM	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Intensivering toezicht onderhoud sportvelden en kleedgebouwen	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Renovatie/vervanging bijveld Hunsingo	€ 72.000	Zie kwaliteitsbeoordeling. Dekking nog nodig.
Aanleg kunstgrasveld	€ 395.000	Afhankelijk van plaats en uitvoering
Renovatie/vervanging kleedgebouwen	€ PM	
Doelgroepactiviteiten jongeren / ouderen / gehandicapten	€ 10.000	Nieuw jaarlijks subsidiefonds
Trapvelden	€ 5.000	Nieuw beleid
Activiteiten breedtesportimpuls	€ 3.176	Vanuit budget Breedtesportimpuls
Vrijwilligerssteunpunt	€	Vanuit budget Vrijwilligersimpuls
Publiciteit	€ 2.500	

ad kunstgrasveld:

De kosten voor een kunstgrasveld zijn inclusief BTW. Deze kan later verrekend worden. Verder zijn er besparingen te verwachten dankzij het afstoten van het bestaande grashockeyveld. De onderhoudskosten van een kunstgrasveld vallen aanzienlijk lager uit dan de kosten van een natuurgrasveld.

2004

Activiteit	Budget	Toelichting
Intensivering toezicht op onderhoud / hygiëne zaalsportaccommodaties	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Onderhoud en vervanging zaalsportaccommodaties	€ PM	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Intensivering toezicht onderhoud sportvelden en kleedgebouwen	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Renovatie/aanleg velden Rood Zwart	€ 145.000	Zie kwaliteitsbeoordeling
Renovatie/vervanging kleedgebouwen	€ PM	
Herzien exploitatiesubsidies geprivatiseerde voorzieningen	€ PM	Onderhandeling moeten nog worden gestart
Sportactiviteitsubsidie	€ 4.538	Huidige budget € 473
Doelgroepactiviteiten jongeren / ouderen / gehandicapten	€ 10.000	Nieuw jaarlijks subsidiefonds
Propageren Gezond Leven stijl	€ 9.000	Vanuit budget communicatie en Breedtesportimpuls.
Eerste evaluatie en bijstelling sportbeleid	€ interne uren	Door in te stellen integrale werkgroep sportbeleid
Trapvelden	€ 5.000	Nieuw beleid
Activiteiten breedtesportimpuls	€ 3.176	Vanuit budget Breedtesportimpuls
Vrijwilligerssteunpunt	€	Vanuit budget Vrijwilligersimpuls
Publiciteit	€ 2.500	

² Voor alle genoemde bedragen geldt prijspeil maart 2003.

2005

Activiteit	Budget ³	Toelichting
Intensivering toezicht op onderhoud / hygiëne zaalsportaccommodaties	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Onderhoud en vervanging zaalsportaccommodaties	€ PM	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Intensivering toezicht onderhoud sportvelden en kleedgebouwen	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Renovatie/vervanging hoofd-/trainingsveld Adorp, hoofdveld Hunsingo	€ 138.000	Zie kwaliteitsbeoordeling
Renovatie/vervanging kleedgebouwen	€ PM	
Herzien exploitatiesubsidies geprivatiseerde voorzieningen	€ PM	Na gemaakte afspraken
Sportactiviteitsubsidie	€ 4.538	Huidige budget € 473
Doelgroepactiviteiten jongeren / ouderen / gehandicapten	€ 10.000	Nieuw jaarlijks subsidiefonds
Trapvelden	€ 5.000	Nieuw beleid
Activiteiten breedtesportimpuls	€ 3.176	Vanuit budget Breedtesportimpuls
Vrijwilligerssteunpunt	€	Vanuit budget Vrijwilligersimpuls
Publiciteit	€ 2.500	

ad renovatie/vervanging velden Adorp

Deze vervanging is sterk afhankelijk van de besluitvorming rond een eventuele nauwe samenwerking of fusie van Adorp en SIOS. Zo is bij samenvoeging van beide clubs tot één nieuwe vereniging in Sauwerd een dergelijke vervangingsinvestering (€ 74.000) overbodig zijn.

³ Voor alle genoemde bedragen geldt prijspeil maart 2003.

2006

Activiteit	Budget	Toelichting
Intensivering toezicht op onderhoud / hygiëne zaalsportaccommodaties	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Onderhoud en vervanging zaalsportaccommodaties	€ PM	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Intensivering toezicht onderhoud sportvelden en kleedgebouwen	€ interne uren	Binnen bestaande begroting / meerjarenraming
Renovatie/vervanging bijveld / trainingsveld SIOS Sauwerd	€ 71.000	Zie kwaliteitsbeoordeling
Renovatie/vervanging kleedgebouwen	€ PM	
Herzien exploitatiesubsidies geprivatiseerde voorzieningen	€ PM	Na gemaakte afspraken
Sportactiviteitsubsidie	€ 4.538	Huidige budget € 473
Doelgroepactiviteiten jongeren / ouderen / gehandicapten	€ 10.000	Nieuw jaarlijks subsidiefonds
Trapvelden	€ 5.000	Nieuw beleid
Activiteiten breedtesportimpuls	€ 3.176	Vanuit budget Breedtesportimpuls
Vrijwilligerssteunpunt	€	Vanuit budget Vrijwilligersimpuls
Publiciteit	€ 2.500	
Tweede evaluatie en bijstelling sportbeleid	€ interne uren	

ad vervanging velden SIOS
Zie opmerking over Adorp hiervoor.